

Werkwijzer kwartaal 3 2026

4 juli

Les 1: Paulus' zendingswerk in Korinthe

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: *Handelingen 18:9-10*

Lezen: *1 Korintiërs 1:1-3; Handelingen 18:4-10.*

Introductie

Op een recente cartoon is een zeer zwaargebouwde oudere dame te zien die in de spreekkamer van een arts zit. De arts kijkt verbaasd. Het bijschrift onder de cartoon luidt: 'Dokter, ik identificeer mezelf als een slanke 16-jarige, en ik vind het zeer beledigend dat u zegt dat mijn gewicht op mijn leeftijd een bedreiging vormt voor mijn gezondheid.'

De cartoon laat op humoristische wijze zien dat perceptie een essentieel onderdeel van identiteit is. Mensen die moeite hebben hun identiteit te definiëren, zullen ook moeite hebben hun doel of missie in het leven te verwezenlijken.

De les van deze week introduceert twee boeken uit het Nieuwe Testament waar zendingsdrift uit blijkt: 1 en 2 Korintiërs. We maken ook kennis met de auteur, Paulus, en in het bijzonder met zijn missie en doel om de Korintiërs te bereiken.

Thema

Naast een introductie in de achtergrondgeschiedenis van de kerk in Korinthe, en hoe deze is ontstaan, richt de les zich op onderstaande zaken en thema's:

1. **Culturele en historische achtergronden.** We zullen ingaan op de belangrijke culturele en historische achtergronden die relevant zijn voor de studie van de brieven aan de Korintiërs.
2. **Strategische zending.** Wat was de strategie van Paulus voor zijn zending in Korinthe? Om een antwoord op deze vraag te vinden, zullen we de zendingsstrategie van Paulus in Korinthe bekijken binnen het kader van de vroege christelijke kerk.
3. **Identiteit.** Identiteit is essentieel voor zending. Het kan niet genoeg worden benadrukt dat entiteiten die moeite hebben om hun identiteit te definiëren, ook moeite zullen hebben om hun zendingsopdracht te vervullen. In onze bespreking van identiteit zullen we proberen de volgende vragen te beantwoorden:
 - a. Waarom identificeerde Paulus zich als apostel?
 - b. Welke rol speelt identiteit in zending?
 - c. Wat voor identiteit had de kerk in Korinthe?
 - d. Hoe kunnen we een christelijke identiteit handhaven in een wereld die andere waarden en idealen nastreeft?

Deel 2: Commentaar

1. Achtergrond: De eerste brief aan de Korintiërs is een van de langere brieven in het Nieuwe Testament. Net als de brief aan de Romeinen bestaat deze uit 16 hoofdstukken, met in totaal 433 verzen. Het is een pastorale brief aan een pas opgerichte gemeente die te maken heeft met belangrijke ethische, theologische en interpersoonlijke kwesties. Paulus noemt zichzelf duidelijk als de schrijver van de eerste brief aan de Korintiërs¹ en in 1 Korintiërs 16:21 verwijst hij naar zijn eigenhandige handtekening. 2 Korintiërs is korter (13 hoofdstukken, in totaal 257 verzen) en bevat veel meer persoonlijke informatie over de apostel Paulus. De brief beschrijft uitgebreid hoe de apostel zijn apostolische bediening zag. Sommigen hebben de Latijnse uitdrukking *apologia pro vita sua*, ‘verdediging van zijn leven,’ gebruikt als een passende aanduiding voor de inhoud en focus van 2 Korintiërs.² In deze brief verdedigt Paulus zijn apostolische bediening tegenover enkele tegenstanders in de kerk van Korinthe en geeft hij een voorbeeld van hoe het christelijke leven en de bediening geleefd zouden moeten worden.

De briefwisseling tussen Paulus en de jonge gemeente in Korinthe is al lang onderwerp van wetenschappelijke discussie. De eerste brief aan de Korintiërs lijkt een antwoord te zijn op enkele vragen die per brief aan Paulus waren gesteld³ – wellicht als reactie op een eerdere brief die de apostel had gestuurd en die niet meer bestaat, maar waar mogelijk naar wordt verwezen in 1 Korintiërs 5:9.

Het is mogelijk dat er na die eerste brief nog meer briefwisselingen plaatsvonden tussen Paulus en de christelijke gemeenschap in Korinthe, die ons nu niet meer ter beschikking staan. Vermoedelijk zouden deze briefwisselingen vooraf zijn gegaan aan de tweede brief, die nu deel uitmaakt van onze bijbelse canon. 1 Korintiërs werd rond het jaar 55 vanuit Efeze geschreven,⁴ terwijl 2 Korintiërs waarschijnlijk een jaar later gedateerd kan worden.

2. Strategische zending in Korinthe: Paulus’ bediening in Korinthe wordt beschreven in Handelingen 18. De apostel werkte daar meer dan 18 maanden. De oude stad Korinthe was in 146 voor Christus door de Romeinen verwoest en in 44 voor onze jaartelling door Julius Caesar herbouwd als een Romeinse kolonie. Al snel groeide de stad uit tot een belangrijk politiek en economisch centrum, strategisch gelegen in het oostelijke deel van het Romeinse Rijk. De twee havens, Kenchrea in het oosten en Lechaem in het westen, boden een veilige verbinding over land tussen de Egeïsche en de Ionische Zee. Dankzij de controle van Korinthe over de twee havens en de weg die de 6 kilometer brede landengte doorkruiste, kon de stad belastingen heffen op zowel de noord-zuid- als de oost-west-handel.⁵

De stad bood grote economische mogelijkheden, en de kansen op sociale opwaartse mobiliteit trokken mensen van vele nationaliteiten aan. Omdat Korinthe een relatief jonge stad was, stond ze minder onder invloed van oude tradities en stond ze meer open voor nieuwe ideeën. Rome wees de stad aan als hoofdstad van de provincie Achaëa, waarmee het haar politieke belang onderstreepte. Paulus’ strategische beslissing om meer dan 18 maanden van zijn leven te wijden aan zijn bediening in Korinthe biedt ons een goed voorbeeld van zijn doordachte zendingsstrategie.

Paulus’ bediening in Korinthe volgde een bekend patroon. Hij werd in de stad ondergebracht bij Aquila en Priscilla, twee Joods-christelijke bekeerlingen die uit Rome waren verdreven door een

¹ 1 Korintiërs 1:1

² Zie Leland Ryken en Philip Graham Ryken, “2 Corinthians: Introduction” in *The Literary Study Bible: ESV* [Wheaton, IL: Crossway Bibles, 2007], blz. 1715

³ Zie bijvoorbeeld 1 Korintiërs 7:1

⁴ Vergelijk met “1 Corinthians” *Andrews Bible Commentary*, ed. Ángel Manuel Rodríguez et al. [Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2022], blz. 1613

⁵ Vergelijk met Jerome Murphy-O’Connor, “Corinth,” in *The New Interpreter’s Dictionary of the Bible*, ed. K. Doob Sakenfeld [Nashville, TN: Abingdon Press, 2006], deel 1, blz. 732-735

decreet van Claudius, dat alle Joden uit de stad verbande. Aquila en Priscilla waren ook tentenmakers. Strategisch gezien bezocht Paulus op de sabbat eerst de synagoge en richtte hij zijn onderwijs – toen hij werd uitgenodigd om de wekelijkse lezingen uit de Thora voor te lezen – op het leven, de dood en de opstanding van Jezus.⁶

Door de ware uitleg van bekende messiaanse teksten te geven, kon Paulus de joodse leden van de gemeenschap aanspreken op vertrouwd terrein. Paulus' uitleg en prediking leidden echter vaak tot conflicten en spanningen tijdens zijn zendingsreizen, wat hem ertoe bracht om in Korinthe zijn aandacht te verleggen naar de 'godvrezenden.' De godvrezenden waren heidenen die zich vaak konden vinden in de joodse leer, maar die geen bekeerlingen waren.⁷ Handelingen 18:7 vermeldt dat Paulus predikte in het huis van Titus Justus, een niet-Joodse buurman van de synagoge in Korinthe. Onder degenen die overtuigd waren door de prediking van Paulus bevonden zich Crispus, de leider van de synagoge, samen met zijn hele huisgezin en vele anderen.⁸

3. Het belang van identiteit: Identiteit bepaalt onze overtuigingen, ons begrip van de geschiedenis en ook ons eigen zelfbeeld. Na zijn ervaring op de weg naar Damascus⁹ is de identiteit van Paulus verankerd in zijn goddelijke roeping om Jezus te volgen en een apostel (dat wil zeggen een gezant en boodschapper) van Jezus te zijn. Paulus begint, samen met zijn coauteur Sostenes, zijn eerste brief aan de kerk in Korinthe met de bewering dat hij 'apostel van Christus Jezus' is, 'geroepen door de wil van God, en van onze broeder Sostenes.'¹⁰ Het Griekse werkwoord *apostellein*, 'zenden', ligt ten grondslag aan het zelfstandig naamwoord *apostolos*, dat – verrassend genoeg – zelden wordt gebruikt in de Griekse literatuur buiten het Nieuwe Testament. Het gebruik van een relatief zeldzaam woord om een cruciale bediening in de vroege christelijke kerk aan te duiden, was wellicht een bewuste poging om het fundamentele belang van de bediening van de apostelen over te brengen, evenals de unieke functie van degenen die gezonden waren, die, inclusief Paulus, verder reikten dan de Twaalf, zoals de verwijzing in Romeinen 16:7 zou kunnen suggereren: 'Groet Andronikus en Junia, mijn volksgenoten, die met mij in de gevangenis hebben gezeten, die als apostelen veel aanzien genieten en die eerder dan ik één met Christus zijn geworden.'

De identiteit van Paulus is gebaseerd op drie dingen: (1) de ervaring van zijn roeping, waarbij hij de opgestane Heer zag;¹¹ (2) zijn aanstelling door God om het evangelie te verkondigen;¹² en (3) de vruchten van zijn apostolische bediening, resulterend in bekeerlingen en nieuwe gemeenten.¹³ Handelingen biedt een aantal getuigenissen van Paulus waarin hij zijn roeping, zijn aanstelling en zijn vruchten opnieuw vertelt, waarmee hij het belang van deze elementen voor zijn bediening onderstreept. Hoewel hij zijn uitstekende opleiding aan de voeten van beroemde geleerden en zijn lidmaatschap van de strenge sekte van de Farizeeën erkent, is zijn identiteit niet gebaseerd op prestige en prestaties, maar op zijn ontmoeting met Jezus Christus.

Identiteit lijkt ook een belangrijk thema te zijn in de pas opgerichte kerk in Korinthe. Paulus reageert krachtig op het nieuws dat er verdeeldheid heerst in de gemeente, waar mensen zich nu aansluiten bij verschillende christelijke leiders. Paulus herinnert zijn toehoorders eraan dat zij in de eerste plaats volgelingen van Christus zijn, niet volgelingen van Paulus, Apollos of Petrus. Zijn pleidooi voor

⁶ Handelingen 18:2-5

⁷ Zie Matteüs 23:15

⁸ Handelingen 18:8

⁹ Handelingen 9

¹⁰ 1 Korintiërs 1:1; vergelijk met 2 Korintiërs 1:1

¹¹ 1 Korintiërs 15:8-9; Galaten 1:15-16

¹² Galaten 1:1; vergelijk met Handelingen 9:15

¹³ 1 Korintiërs 9:2

eenheid is gebaseerd op de ondeelbare Christus, zijn offer en zijn reddende genade.¹⁴ We zullen in een volgende les terugkomen op het thema identiteit in de kerk van Korinthe en daar dan dieper op ingaan.

Deel 3: Toepassing

Veel bedrijven besteden tegenwoordig tijd en geld aan reclame en hun eigen identiteit. Ze beseffen dat ze in de competitieve zakenwereld niet kunnen overleven door gewoon door te gaan zoals ze altijd hebben gedaan. Ze moeten een duidelijke visie hebben op wie ze zijn en op de unieke behoeften waaraan ze kunnen voldoen. Ook Paulus lijkt het belang van identiteit te hebben ingezien.

1. Bespreek in je groep hoe Paulus zichzelf als apostel zag. Wat hield deze identiteit in, en op grond waarvan kon hij deze titel voor zichzelf opeisen? Hoe beïnvloedde zijn apostelschap zijn levensdoel en missie?
2. Overdenk en bespreek hoe onze individuele en gezamenlijke identiteit als zevendedagsadventisten ons kan helpen de behoeften van onze gemeenschappen te ontdekken en daarin te voorzien.
3. De kerk in Korinthe was een unieke culturele mengeling. Het merendeel van de groep had geen joodse culturele achtergrond. Ze konden niet worden geïdentificeerd als een joodse afsplitsing of sekte. Dit gebrek aan een duidelijke identiteit ligt ten grondslag aan veel van de problemen die Paulus in de Korintische kerk aan de orde stelt. Bespreek in je groep de relatie tussen identiteit en gedrag. Waarom beïnvloedt het weten wie we zijn, waar we vandaan komen en waar we naartoe gaan, wat we doen en hoe we leven?
4. Tot slot, hoe kunnen we een christelijke identiteit behouden in een wereld die andere waarden en idealen benadrukt?

¹⁴ 1 Korintiërs 1:10-13

Werkwijzer kwartaal 3 2026

11 juli

Les 2: De boodschap over het kruis

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: *1 Korintiërs 1:18*

Lezen: *1 Korintiërs 1:17-31.*

Introductie

Wanneer je tijdens een bosbrand oog in oog staat met een torenhoge muur van vlammen, is het waarschijnlijk niet je eerste gedachte om nog meer vuur toe te voegen aan een situatie die toch al uiterst gevaarlijk is. Hoe onverstandig deze handeling ook mag lijken, brandweerlieden doen vaak precies dat. Een brand heeft zuurstof en brandstof nodig, zoals droge vegetatie of brandbare constructies, om te kunnen blijven branden. Als men de zuurstoftoevoer of de brandstoftoevoer kan afsnijden, kan de brand onder controle worden gebracht. Brandweerlieden gebruiken deze techniek, die bekend staat als ‘vuur met vuur bestrijden,’ vaak om een brand te stoppen of om te leiden.

Brand met vuur bestrijden lijkt onverstandig, of lijkt zelfs dwaas, wanneer je geconfronteerd wordt met een snel voortbewegende muur van vuur die zich snel naar een stad of nederzetting uitbreidt. Toch kan deze strategie, mits op de juiste manier en zorgvuldig uitgevoerd, het verschil maken tussen overleven en vernietiging door vuur.

Op dezelfde manier ging Paulus’ verheerlijking van het offer van Christus aan het kruis in tegen de heersende opvattingen van zijn tijd. In de inleiding van zijn eerste brief aan de gemeente in Korinthe benadrukt Paulus het tegenculturele karakter van de christelijke boodschap van het kruis, iets wat voor de meesten van ons, die in een westerse of christelijke context leven, moeilijk te begrijpen is. De meesten van ons zijn opgegroeid in een wereld waarin kruisen op kerken of in andere openbare ruimtes symbool stonden voor het christendom en de boodschap van verlossing.

Maar voor de meeste mensen die in de Grieks-Romeinse wereld van de eerste eeuw na Christus leefden, betekende het kruis een wrede dood, een zware straf en absolute schande. Toch onderwees Paulus, in tegenstelling tot de gangbare opvatting van die tijd, dat het evangelie van Jezus Christus de kracht van God was voor hen die het aanvaardden.¹⁵

Thema

In de les van deze week staan een aantal belangrijke thema’s centraal, waaronder:

1. **De boodschap van het kruis.** Het kruis is Gods verrassende en allesomvattende antwoord op het probleem van de zonde. Het vormt het fundament van de evangelieboodschap die Paulus en de andere apostelen verkondigden aan een wereld met een radicaal ander wereldbeeld.
2. **Ware wijsheid.** Wijsheid was een belangrijk element in de Griekse filosofie en een belangrijk onderwerp in verschillende filosofische scholen. Paulus’ gebruik van de term staat in schrill

¹⁵ 1 Korintiërs 1:18

contrast met het gebruik ervan in de Griekse filosofie en sluit beter aan bij het begrip van wijsheid in het Oude Testament.

3. **Het kruis: dwaasheid of de weg voorwaarts.** Het kruis wordt ofwel een struikelblok ofwel dwaasheid voor degenen die erover horen zonder degene te omarmen die daar hing. Jezus stierf aan het kruis om de wereld vergeving, transformerende genade en een weg voorwaarts te bieden naar de God die alles inzet om zijn beschadigde schepping te redden.

Deel 2: Commentaar

1. Achtergrond: Het Hellenistische begrip van wijsheid (*sofia*) in de tijd van het Nieuwe Testament legde meer nadruk op intelligentie en theoretische kennis dan op praktische vaardigheden. Een filosoof was een 'liefhebber van wijsheid,' iemand die kennis over de natuurlijke wereld en de menselijke ervaring begreep en verspreidde. De waarheid kon worden ingedeeld in een algemeen systeem dat kon helpen de wereld te verklaren. Er bestonden in die tijd heel wat verschillende Griekse filosofische scholen, met verschillende accenten, maar ze richtten zich allemaal op observatie, rede, logica en intellectuele argumenten, ook al waren ze niet verstoken van ethische overwegingen.

We moeten zes belangrijke Grieks-Romeinse filosofische scholen onderscheiden, waaronder de school van Pythagoras; de school van Plato en zijn opvolgers; de peripatetische school van Aristoteles; de school van Epicurus die onverstoortbaarheid als ideaal benadrukte; de cynici (die de nadruk legden op eenvoud en vrijheid van maatschappelijke conventies); en de school van de stoïcijnen, die ten tijde van de gebeurtenissen in het Nieuwe Testament bekend stond als het Romeinse stoïcisme (of Late Stoa) en de meest invloedrijke filosofische school van die tijd werd.¹⁶

In het Oude Testament beperkt wijsheid zich niet tot kennis, of tot het samenbrengen van kennis tot een samenhangend geheel; het verwijst veeleer naar het vermogen van een mens om op de juiste wijze gebruik te maken van kennis die in een relationele band met God staat. Deze kennis is dus door God gegeven en leidt tot het nemen van ethische (dat wil zeggen 'goede', in de geest van de scheppingsverhalen) beslissingen. Exodus 31:1-5 gebruikt drie sleutelbegrippen uit de wijsheidsretoriek (*hokmah*, 'wijsheid'; *binah*, 'verstand'; en *da'at*, 'kennis') om de door God gegeven vaardigheid te beschrijven die de kunstenaar Bezaleel nodig had om de tabernakel en de bijbehorende voorwerpen te vervaardigen. Het gebruik van deze termen in deze specifieke context helpt ons te begrijpen dat wijsheid in het Oude Testament praktisch is en verder gaat dan louter intellectueel streven.

De auteurs van het Oude Testament stellen grote vragen over Gods gerechtigheid en hoe mensen ware wijsheid kunnen verkrijgen, ook al erkennen ze dat niet al onze vragen, noch onze zoektocht naar wijsheid, altijd tot duidelijke antwoorden zullen leiden.¹⁷ Wijsheidsliteratuur in het Oude Testament omvat de boeken Job, Spreuken, Prediker en geselecteerde wijsheidspsalmen.¹⁸

De ontdekking van een omvangrijke verzameling wijsheidsliteratuur, waarin kennis centraal staat, onder de geschriften van de gemeenschap van Khirbet Qumran uit de eerste eeuw voor onze jaartelling (ook bekend als de Dode Zee-rollen), onderstreept het feit dat discussies over wijsheid een belangrijk

¹⁶ Zie John T. Fitzgerald, "Greco-Roman Philosophical Schools," in *The World of the New Testament*, red. Joel B. Green en Lee Martin McDonald [Grand Rapids: Baker Academic, 2013], blz. 135-148

¹⁷ Bijvoorbeeld Spreuken 20:24; Job 28:20-21

¹⁸ Bijvoorbeeld Psalmen 37, 49, 73

onderdeel vormden van de intellectuele en filosofische debatten binnen de joodse gemeenschappen, nog vóór de komst van de messias in Palestina.¹⁹

2. Dwaasheid en wijsheid: Na zijn inleidende begroetingen, dankbetuigingen en oproep tot eenheid begint Paulus zijn boodschap aan de jonge gemeente in Korinthe met een bespreking van dwaasheid en wijsheid. 1 Korintiërs 1:18-31 is een retorisch hoogtepunt in het Nieuwe Testament. Paulus' stelling aan de Korintiërs suggereert dat het evangelie voor sommigen dwaasheid is, terwijl het voor anderen de reddende kracht van God vertegenwoordigt.²⁰ Deze paradox is veelzeggend. Zoals het suggereert en zoals Paulus in latere hoofdstukken aangeeft, is de zwakheid van de mensheid in werkelijkheid een kans voor God om zijn kracht te tonen.

De rest van de tekst laat een aantal tegenstellingen zien tussen wijsheid en dwaasheid, God en de wereld, sterk en zwak. Het kruis, een wreed Romeins martel- en executie-instrument, is het middel geworden waarmee God de verlossing tot stand heeft gebracht. Deze gedachtegang, die ten grondslag ligt aan de hele prediking van Paulus en de vroege christelijke kerk, moet voor veel pasbekeerde heidense gelovigen tegencultureel en paradoxaal hebben aangevoeld. Het 'woord van het kruis' is een samenvatting van de boodschap van de dood en opstanding van Jezus Christus, die verlossing biedt aan hen die dat woord hebben gehoord en erin hebben geloofd. We krijgen een idee van het gevoel van dwaasheid dat elk Grieks-Romeins publiek in deze boodschap zou hebben gezien: hoe kon God mensen (en de wereld) redden door de dood van een gekruisigde, veroordeelde misdadiger? Joden daarentegen zouden deze boodschap zien als een 'struikelblok, een aanstoot' (*skandalon* in het Grieks), zoals vermeld in 1 Korintiërs 1:23. Dit struikelblok enerzijds, of deze dwaasheid anderzijds, verwijst metaforisch naar een obstakel voor iemands geloof.

3. Het goede nieuws van het kruis: Vanaf het allereerste begin stelt Paulus dat de boodschap van het kruis de kracht van God is voor hen die gered worden. Het kruis biedt gelovigen de sleutel tot het begrijpen van Gods wijsheid om verlossing aan te bieden aan hen die gerechtigheid niet verdienen en deze ook nooit kunnen bereiken. Het kruis is ook meer dan een teken of symbool, hoewel de Joden het niet als zodanig erkennen, ook al verlangen zij ernaar wondertekenen te zien.²¹ Het verlangen om tekenen en wonderen te zien weerspiegelt een fundamentele geestelijke blindheid, en misschien zelfs een verharding van het hart, bij degenen die het 'eisen' (niet 'vragen'). Het evangelie van de gekruisigde en opgestane Christus wekt geen geloof op bij Joden of Grieken, maar wordt voor hen juist respectievelijk een 'struikelblok' of 'dwaasheid.' Paulus vat deze realiteit samen in 1 Korintiërs 1:25: 'want het dwaze van God is wijzer dan mensen, en het zwakke van God is sterker dan mensen.'

Deze uitspraak brengt Paulus bij de volgende belangrijke stelling: Gods uitverkiezing van degenen die de kerk in Korinthe vormden, was niet gebaseerd op hun wijsheid of hun macht en invloed, maar uitsluitend op Gods soevereiniteit.²² Gods keuze is nooit gebaseerd op menselijke prestaties, macht of invloed, maar vindt plaats als reactie op het feit dat wij in geloof de hand van Jezus grijpen. Soms kunnen we de hele hand vastgrijpen, terwijl we op andere momenten amper het topje van de pink van zijn hand kunnen vasthouden – maar wees gerust, we kunnen erop vertrouwen dat we in het centrum van Gods genade staan. Deze kennis behoedt ons volgens Paulus ook voor het opscheppen over onze eigen 'prestaties in het geloof.' En 'Wil iemand zich op iets beroemen, laat hij zich op de Heer beroemen.'²³ Het is intrigerend (en misschien al voorzien in de personificatie van wijsheid in

¹⁹ Zie J. I. Kampen, "Wisdom Literature at Qumran," in *Dictionary of New Testament Background: A Compendium of Contemporary Biblical Scholarship*, red. C. A. Evans en Stanley E. Porter [Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2000], blz. 1263-1268

²⁰ 1 Korintiërs 1:18

²¹ Matteüs 12:38-39; Marcus 8:11-12; zie ook 1 Korintiërs 1:22

²² 1 Korintiërs 1:26-29

²³ 1 Korintiërs 1:31, verwijzend naar Jeremia 9:23-24

Spreuken 8) dat Jezus Christus de gepersonifieerde wijsheid van God is, zijn gerechtigheid, heiliging en verlossing.²⁴

Deel 3: Toepassing

Wijsheid en dwaasheid zijn nauw met elkaar verweven in het openingshoofdstuk van Paulus aan de gemeente in Korinthe. Hij helpt zijn lezers inzien dat ‘de wereld Hem niet door haar wijsheid [heeft] gekend, en daarom besloot Hij hen die geloven te redden door de dwaasheid van onze verkondiging’ (vers 21)²⁵ Bespreek onderstaande vragen met je groep terwijl je nadenkt over 1 Korintiërs 1:17-31:

1. Wat zou een struikelblok voor ons geloof kunnen zijn, ook al hebben we het voordeel dat we kunnen terugkijken op bijna tweeduizend jaar kerkgeschiedenis en bijbeluitleg?
2. Wat zou het beste argument zijn tegen degenen die de evangelieboodschap als dwaasheid beschouwen of slechts als een ‘kalmeringsmiddel voor onwetenden?’
3. Welk aspect, of welke aspecten, van het goede nieuws van het kruis zouden mensen in jouw gemeenschap, buiten de kerk, aanspreken? Wat zou het voor hen moeilijker maken om het evangelie te aanvaarden?

²⁴ 1 Korintiërs 1:30

²⁵ “1 Corinthians” in *Andrews Bible Commentary*, ed. Ángel Manuel Rodríguez et al. (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2022), blz. 1620.

Werkwijzer kwartaal 3 2026

18 juli

Les 3: Eenheid in Christus

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: *1 Korintiërs 1:10*

Lezen: *1 Korintiërs 1:10-17; 3:18-23; Filippienzen 2:1-8.*

Introductie

In een klein stadje kwam een groep vrijwilligers bijeen om na een storm een buurtcentrum te herbouwen. De fundering was stevig en de materialen waren van goede kwaliteit. Ze hadden bakstenen, mortel, gereedschap – alles wat ze nodig hadden.

Maar toen het werk begon, ontstonden er meningsverschillen. Het ene team hield vol: ‘De bakstenen moeten op deze manier worden gestapeld – dat is efficiënter.’ Een ander team beweerde: ‘Nee, we hebben het altijd zo gedaan!’ Sommige arbeiders weigerden instructies van anderen op te volgen en zeiden: ‘We volgen alleen de aanwijzingen van onze ploegbaas.’ Een paar liepen zelfs weg van de bouwplaats en zeiden: ‘Als die groep erbij betrokken is, willen we niets met dit werk te maken hebben.’

Aan het eind van de dag was wat een stevige muur had moeten zijn een lappendeken van rommel geworden — sommige stenen stonden scheef, andere ontbraken, en de hele constructie was instabiel. Een lichte duw had hem omver kunnen werpen. Een oude metselaar liep langs, schudde zijn hoofd en zei: ‘Een steen op zichzelf is slechts een steen. Maar stenen die samenwerken, met mortel die ze op hun plaats houdt — dat is een muur. Dat is kracht.’

Net als die stenen kan de kerk in Korinthe – en de kerk van nu – alleen sterk staan als ze verenigd is in Christus, het fundament. Verdeeldheid verzwakt het lichaam. Maar als we onze trots opzij zetten en het voorbeeld van dienstbaarheid van Christus volgen, worden we onwankelbaar.

Thema

In de vroege kerk was één van de grootste bedreigingen niet vervolging, maar trots. Twee kerntema's die hieraan gerelateerd zijn, worden in de les van deze week besproken. Het onderstaande vat ze kort samen:

1. De dreiging van persoonlijkheidscultussen: In 1 Korintiërs bespreekt Paulus hoe de gelovigen zich verdeelden op basis van loyaliteit aan diverse leiders. Ze vormden persoonlijkheidscultussen rondom Paulus, Apollos en Kefas. Op die manier zorgden deze fracties ervoor dat bekwaam leiderschap tot een bron van verdeeldheid werd gemaakt. De kerk raakte daardoor vervreemd van het echte fundament: Christus.

2. De kracht van Christusgerichte dienstbaarheid: Filippienzen 2:1–8 biedt daarentegen het tegengif: nederigheid naar het voorbeeld van Christus. Paulus spoort gelovigen aan egoïstische ambitie op te geven en niet naar hun eigen belangen te kijken, maar naar die van anderen. Hij wijst op Jezus, die, hoewel gelijk aan de Vader, de gedaante van een dienaar aannam, zichzelf vernederde en gehoorzaam werd tot in de dood. Dat is het ware voorbeeld van eenheid: offerende liefde.

Samen roepen deze passages de kerk op om trots en machtsspelletjes af te wijzen en in plaats daarvan eenheid na te streven door middel van nederigheid met een dienende houding, naar het voorbeeld van Christus.

Deel 2: Commentaar

1. Achtergrond: Slavernij was een trieste realiteit in de wereld van het Nieuwe Testament. De Griekse terminologie die in het Nieuwe Testament wordt gebruikt, maakt geen duidelijk onderscheid tussen 'dienaar' (bijvoorbeeld een werknemer onder een meerdere die specifieke taken uitvoert en daarvoor wordt betaald) en 'slaaf'. De juiste vertaling van de Griekse term *doulos*, 'dienaar, slaaf', zou bijvoorbeeld zowel 'dienaar' als 'slaaf' kunnen zijn en hing af van de specifieke context. Historici schatten dat er in de eerste eeuw na Christus maar liefst twaalf miljoen mensen als slaaf leefden in het Romeinse Rijk – tussen de 16 en 20 procent van de totale bevolking van minstens zestig miljoen.²⁶

Slaven waren vaak gewaardeerde leden van een groter huishouden en bekleedden daarin soms verantwoordelijke posities. In tegenstelling tot de praktijk van de slavernij in de Nieuwe Wereld, waren noch huidskleur noch etnische/raciale afkomst bepalend voor de status van slaaf in de bevolking van het Romeinse Rijk. De Romeinse wetgeving regelde de behandeling van slaven zorgvuldig, en veel slaven konden verwachten later in hun leven door hun eigenaars vrijgelaten te worden. Niettemin was slavernij geen liefdadige instelling. Veel slaven leden vreselijk onder wrede meesters en maakten allerlei vormen van misbruik mee.

Het feit dat in verschillende passages uit het Nieuwe Testament terminologie en beeldspraak worden gebruikt die verband houden met slavernij, wijst op het belang ervan voor wie de culturele achtergrond van het Nieuwe Testament wil begrijpen: 'Drie sleutelwoorden in het vocabulaire van Paulus – "verlossing," "rechtvaardiging" en "verzoening" – verwijzen rechtstreeks naar het proces en de resultaten van de vrijlating uit de slavernij,' merkt Bartchy op.²⁷ Dergelijke terminologie en concepten hielpen lezers om belangrijke theologische concepten te begrijpen, waaronder een concept dat de bevrijding van de gelovige uit de slavernij van de zonde en de vervreemding van God beschrijft.

2. Persoonlijkheidscultussen als bedreiging voor de eenheid: Bedreigingen voor de eenheid komen in allerlei vormen voor, en Paulus gaat al vroeg in zijn brief op een aantal daarvan in. Lang voordat er sprake was van influencers op sociale media, sportsterren, voorgangers van megakerken, steenrijke miljardairs of charismatische wereldleiders, volgden mensen al hun favoriete geestelijke leider. Het volgen van verschillende geestelijke leiders binnen een kerkgemeenschap kan leiden tot ruzie en resulteert vaak in verdeeldheid. Deze verdeeldheid kan verder uiteenvallen in vijandige groepen die lijnrecht tegenover elkaar staan. In de kerk van Korinthe lijken er verschillende groepen te zijn geweest die verschillende leiders steunden.

In 1 Korintiërs 1:12 worden verschillende namen genoemd. Sommigen beweerden volgelingen van Apollos te zijn. Apollos was een Joodse christen en afkomstig uit Alexandrië, 'een ontwikkeld man, die goed onderlegd was in de Schriften.'²⁸ Hij moet een goede spreker en prediker zijn geweest die indruk maakte op zijn toehoorders met zijn retoriek en zijn enthousiasme voor het prediken van Jezus. Apollos had geholpen bij de opbouw van de kerk in Korinthe terwijl Paulus in Efeze was; toch lijkt het erop dat hij daarvoor nog niet had gehoord over de doop met de Geest.²⁹

²⁶ Zie S. Scott Bartchy, "Slaves and Slavery in the Roman World," in *The World of the New Testament*, red. Joel B. Green en Lee Martin McDonald [Grand Rapids: Baker Academic, 2013], blz. 170

²⁷ Zie Bartchy, "Slaves and Slavery in the Roman World," in *The World of the New Testament*, blz. 176

²⁸ Handelingen 18:24

²⁹ Handelingen 19:1-2; 18:25

Anderen verklaarden trouw aan Kefas, de Aramese vorm van de naam Petrus. Petrus was de eerste van de apostelen die zich tot niet-Joden richtte³⁰ en leek, vanwege zijn leidende rol onder de apostelen, door velen te worden beschouwd als de belangrijkste christelijke leider of boegbeeld van de beweging. Anderen beweerden Paulus te volgen. Hoewel ze verschillende benaderingen van zending leken te hebben, is het interessant op te merken dat deze leiders hun best deden om elkaars werk te ondersteunen, en niet te bekritisieren (zie bijvoorbeeld Petrus' steun aan Paulus in 2 Petrus 3:15 en Paulus' goedkeuring van het werk van Apollos in 1 Korintiërs 3:4-7).

We moeten echter ook opmerken dat ze bereid waren om kritisch met elkaar in discussie te gaan als een bepaalde kwestie daar om vroeg. Paulus' discussie met Petrus over de belangrijke kwestie van de gemeenschap met heidense gelovigen en de vraag naar de relevantie en het belang van rituele wetten en gerechtigheid door geloof³¹ biedt een goed voorbeeld. Ondanks de sterke banden tussen de verschillende leiders van de vroege kerk, slaagden sommige gelovigen er toch in om de leerstellingen van deze verschillende leiders tegen elkaar uit te spelen om verdeeldheid te zaaien.

De oplossing die Paulus voorstelt, is te vinden in 1 Korintiërs 3:18-23. Paulus wijst zijn lezers in Korinthe op het gevaar van zelfbedrog. Zij beschouwden zichzelf als 'wijs' en begrepen niet dat goddelijke wijsheid voor onbekeerde geesten als dwaasheid overkomt. Hij citeert twee teksten uit het Oude Testament³² om zijn betoog te onderbouwen, en geeft vervolgens commentaar op de verschillende facties. In plaats van zich te mengen in het debat over wie theologisch gezien meer gelijk had of een waardigere invloedrijke figuur was, benadrukt Paulus dat elk lid Christus centraal moet stellen in zijn of haar geestelijk leven en geen enkele leider, hoe welsprekend of goed ook, de plaats mag laten innemen die aan Christus toebehoort. 'Niemand van u moet zich daarom laten voorstaan op een ander mens, want álles is van u; of het nu Paulus, Apollos of Kefas is, wereld, leven of dood, heden of toekomst – álles is van u. Maar u bent van Christus en Christus is van God.'³³ Door onze identiteit en thuis in Christus te vinden, kunnen we verdeeldheid voorkomen.

3. Dienstbaarheid op de manier van Christus: De meesten mensen begrijpen de term 'dienaar,' zoals die in het Nieuwe Testament wordt gebruikt, niet echt goed. Filippenzen 2:1-8 biedt een nuttig voorbeeld van dienstbaarheid in de context van eenheid. Paulus benadrukt tegenover zijn lezers het belang van eenheid. De semantische kracht van de vier voorwaardelijke 'als'-zinnen in Filippenzen 2:1 moet eigenlijk worden begrepen 'als een oproep gebaseerd op de zekerheid ('aangezien die er is') van de geestelijke realiteiten die tot uitdrukking komen . . . in het christelijke leven.'³⁴ Paulus deelt vervolgens zijn persoonlijke hoop en vreugde dat de kerk eensgezind zal zijn, 'één in liefde, één in streven, één van geest,'³⁵ wat uiteindelijk betekent dat zijn lezers niet hun eigen belangen zouden nastreven, maar zich zouden richten op de belangen van anderen.

In het volgende deel wordt Jezus als voorbeeld voor de kerk aangehaald. Kerkleden moeten de volledige overgave van Jezus navolgen in hun omgang met elkaar. Theologen verwijzen naar deze tekst om Christus te beschrijven in zijn pre-incarnatie, tijdens zijn menszijn op aarde en zijn verheerlijking na zijn opstanding.³⁶ Jezus werd een *doulos*, een dienaar of slaaf. Hij 'deed afstand van zijn positie' of 'maakte zichzelf van geen aanzien.' Hij besloot vrijwillig zijn macht en goddelijke eigenschappen niet te gebruiken, zodat Hij de 'dienaar van God' zou kunnen zijn en deze in opstand

³⁰ Handelingen 10

³¹ Zie Galaten 2:11-21

³² Job 5:13 en Psalm 94:11

³³ 1 Korintiërs 3:21-23

³⁴ "Philippians" in *Andrews Bible Commentary*, red. Ángel M. Rodríguez et al. (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2022), blz. 1730

³⁵ Filippenzen 2:2

³⁶ Filippenzen 2:6-11

gekomen planeet zou kunnen redden. 'Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had'³⁷ is de herinnering van Paulus aan ons dat ook wij zijn liefde moeten navolgen – hoe onvolmaakt die ook zal zijn in de persoon van zwakke en zondige mensen – in onze omgang met onze geloofsgemeenschap.

Deel 3: Toepassing

Eenheid (of het gebrek daaraan) was een belangrijk thema in de gemeente van Korinthe en is ook een steeds terugkerend onderwerp binnen de Adventkerk. Sommigen van ons volgen onze favoriete spreker op sociale media of besteden veel tijd aan het bekijken van video's van onze favoriete bediening. Vaak hebben onze conflicten te maken met verschillen in ons begrip van de bijbelse waarheid, of hebben we te maken met persoonlijkheidsconflicten onder de leiders. De boodschap van Paulus aan de Korintiërs herinnert ons eraan dat dit conflict niets nieuws is. Dienend leiderschap is een vaak gehoorde uitdrukking; toch hebben we moeite de principes ervan toe te passen op onszelf en de manier waarop we met elkaar omgaan.

1. Hoe kunnen we de valkuil van verdeeldheid vermijden die ontstaat vanwege partijvorming in de kerk?
2. Welke strategieën vinden we in de Bijbel die ons helpen ons op Jezus te richten als kern van ons geloof en kerkelijke eenheid?
3. De bron van veel conflicten is te vinden in het verschillend begrijpen van bijbelse waarheden. We beweren dat we van de waarheid houden en eraan toegewijd zijn. Hoe kunnen we ons dan verhouden tot andere mensen die de Bijbel wezenlijk anders begrijpen dan wij? Wat kunnen we leren van degene die zei dat Hij 'de weg, de waarheid en het leven' is?
4. Waarom is het zo moeilijk het voorbeeld van dienstbaarheid op de manier van Christus uit te voeren?
5. Welke bijbelse strategieën en praktische stappen kunnen gevolgd worden om meer eenheid in onze gemeenten te brengen?

³⁷Filippenzen 2:5

Werkwijzer kwartaal 3 2026

25 juli

Les 4: Zonde in de kerk

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: *1 Korintiërs 6:19-20*

Lezen: *1 Korintiërs 5:1-13; 6:1-13.*

Introductie

Wanneer je in het Verenigd Koninkrijk met de metro reist, hoor je voortdurend via gesproken mededelingen en visuele waarschuwingen: 'Mind the gap' (waarmee bedoeld wordt: let op de ruimte tussen de trein en het perron). Het lijkt heel vanzelfsprekend dat mensen moeten kijken waar ze lopen en dat het betreden van de opening tussen de trein en het perron tot ernstig letsel zou leiden. Toch stappen mensen nog steeds in de opening. Er lijkt dus een noodzaak te zijn om forenzen voortdurend aan het voor de hand liggende te herinneren.

De 'Knowing-Doing Gap' (de ruimte tussen weten en doen) is een concept dat verwijst naar de kloof tussen wat we weten dat we zouden moeten doen en wat we daadwerkelijk doen. Dit concept kan worden gedefinieerd als het hebben van de kennis, de vaardigheden of het vermogen om iets te bereiken zonder er iets mee te doen.

Als we nadenken over het onderwerp zonde in de kerk en over keuzes die door leden worden gemaakt (of niet worden gemaakt) en die van invloed zijn op het lichaam van Christus, kan het concept van de 'Knowing-Doing Gap' ons een goed uitgangspunt bieden om deel te nemen aan het bijbelse gesprek.

Thema

De les van deze week benadrukt drie belangrijke thema's:

1. **Het gevaar van het rationaliseren van zonde.** Vaak zien we ethische en morele kwesties los van onze handelingen en de keuzes die we maken, door het voor de hand liggende te negeren of onze overtuigingen te onderdrukken, zodat we ons gedrag kunnen rationaliseren. De boodschap van Paulus aan de Korintiërs is een goed voorbeeld van dergelijk gedrag en geeft duidelijk aan hoe we deze situatie kunnen oplossen.
2. **De bijbelse basis voor het huwelijk.** Het bijbelse huwelijksconcept is gebaseerd op de scheppingstheologie en zou het uitgangspunt moeten vormen voor onze beschouwing over dit onderwerp. De incestueuze praktijk waarnaar in 1 Korintiërs 5:1 wordt verwezen en het gebrek aan kritische reflectie hierover binnen de kerkgemeenschap van Korinthe herinneren ons aan de realiteit van de kloof tussen weten en doen binnen de kerk.
3. **Conflictbeheersing.** Conflicten tussen kerkleden moeten binnen de kerk worden opgelost en niet via de seculiere rechtbanken. Het oplossen van conflicten binnen de kerk biedt de kans op verzoenende gerechtigheid en onderstreept de overtuiging dat de kerk, het lichaam van Christus, in staat is om zelfs moeilijke kwesties het hoofd te bieden.

Deel 2: Commentaar

1. Achtergrond. Huwelijk en seksuele praktijken: Het huwelijk in de Grieks-Romeinse samenleving werd gekenmerkt door het gezag van het hoofd van het huishouden (meestal de echtgenoot) ten opzichte van zijn vrouw. Uitgebreide huishoudens, bestaande uit meerdere generaties familieleden, bedienden en slaven, waren gebruikelijk. Vrouwen regelden doorgaans de dagelijkse gang van zaken in het huishouden: ze hielden toezicht op de bedienden en slaven, begeleidten de opvoeding van de kinderen en zorgden ervoor dat de voorraadkamers werden aangevuld.

De Romeinen kenden twee soorten wettelijke huwelijken: met of zonder *manus* (Latijn: letterlijk ‘hand’). *Manus* was de wettelijke en economische autoriteit die een vader over zijn dochter behield na haar huwelijk. ‘In de vroege Romeinse tijd kwam het huwelijk met *manus* veel voor. Maar tegen de tijd van het Nieuwe Testament was het huwelijk zonder *manus*, waarbij een vader wettelijke en economische autoriteit (Latijn: *potestas*) over zijn getrouwde dochter behield, veel gebruikelijker. . . . Dergelijke maatregelen [huwelijk met *manus*] versterkten de band van dochters met hun familie en konden dochters krachtige bondgenoten opleveren in huwelijksgeschillen.’³⁸ Wettelijke huwelijken konden alleen worden gesloten door vrije burgers, hoewel grafinscripties aantonen dat slavenparen ‘zichzelf vaak als getrouwd beschouwden en ernaar streefden een stabiel gezin te stichten,’³⁹ zelfs zonder formele huwelijksovereenkomsten.

Joodse huwelijken hadden veel gemeen met de huwelijken binnen de Grieks-Romeinse wereld. Het betalen van een bruidsschat was belangrijk; huwelijken werden meestal door de familie gearrangeerd en creëerden een netwerk van uitgebreide families. Paulus’ visie op het huwelijk weerspiegelt zijn Joodse achtergrond, ook al was hij zelf ongetrouwd.

2. De kloof tussen weten en doen: Paulus spreekt zich in zijn brief aan de gemeente in Korinthe duidelijk uit over de kloof tussen weten en doen binnen hun kerkgemeenschap. Deze kloof hield verband met seksuele immoraliteit (*porneia*), zoals vermeld in 1 Korintiërs 5:1, van een soort die zelfs ‘bij de heidenen niet voorkomt.’ De kloof tussen weten en doen is vaak een weerspiegeling van menselijke zwakheid en zondigheid. Paulus beschrijft deze toestand goed in Romeinen 7:19: ‘Want ik doe niet wat ik wil, het goede, maar juist wat ik niet wil, het kwade, dat doe ik.’ De meesten van ons zouden het op een bepaald moment in ons leven eens zijn met de opmerking van Paulus. Op de een of andere manier is het goede waarvan we overtuigd zijn, of dat we ons hebben voorgenomen te doen, soms niet wat we kiezen te doen. Nieuwtestamentici hebben gediscussieerd over de identiteit van het ‘ik’ in de passage in Romeinen 7 en hebben een aantal suggesties gedaan. Geen van deze interpretaties zal de fundamentele realiteit van de kloof tussen weten en doen in het leven van de volgelingen van Jezus verminderen of veranderen. De wet van God, die zo prominent aanwezig is in Romeinen 7, is niet voldoende om ons te redden van onszelf en van onze zonde. We hebben echt een Verlosser nodig!

Wat we echt nodig hebben, is een verandering van hart die alleen door de Geest van God tot stand kan worden gebracht. Paulus bevestigt deze realiteit in de krachtige woorden van Romeinen 8:1: ‘Dus wie in Christus Jezus zijn, worden niet meer veroordeeld.’ Wanneer we ‘in Christus Jezus’ zijn, zijn we veilig en kan de verandering beginnen. Het overbruggen van deze kloof tussen weten en doen vereist toewijding en openheid voor verandering, want verandering – met name mentale verandering en cognitieve gedragsverandering – vereist nieuwe patronen en veel oefening. In de woorden van James K. A. Smith: ‘Ik kan mezelf niet zomaar tot deugdzaamheid denken. . . . Wetten, regels en geboden specificeren en verwoorden het goede; ze vertellen me wat ik zou moeten doen. Maar deugdzaamheid is anders: deugdzaamheid wordt niet intellectueel verworven, maar affectief. Onderwijs in deugd is niet hetzelfde als het leren van de Tien Geboden of het uit het hoofd leren van Kolossenzen 3:12-14.

³⁸ Margaret Y. MacDonald, “Marriage, NT” in *The New Interpreter’s Dictionary of the Bible*, red. K. Doob Sakenfeld (Nashville, TN: Abingdon Press, 2006), deel 3, blz. 812

³⁹ Idem, blz. 813

Onderwijs in deugd is een soort vorming, een hertraining van onze neigingen. Het ‘leren’ van deugd – deugdzaam worden – lijkt meer op het oefenen van toonladders op de piano dan op het leren van muziektheorie: het doel is in zekere zin dat je vingers de toonladders leren, zodat ze vervolgens als het ware “vanzelf” kunnen spelen. Leren is hier niet alleen het verwerven van informatie; het lijkt meer op het inprenten van iets in de kern van je wezen.’⁴⁰

3. Seksuele immoraliteit: Er zijn maar weinig zonden die onder gelovigen tot meer discussie leiden dan zonden die verband houden met seksualiteit. *Porneia*, ‘seksuele immoraliteit,’ wordt voor het eerst genoemd in de brief in 1 Korintiërs 5:1 en wordt verder besproken in de hoofdstukken 5-7. ‘In het Koine-Grieks kan het woord verwijzen naar algemene immoraliteit, maar het had meestal betrekking op het betalen van prostituees of soms op ontucht.’⁴¹

De seksuele ethiek van het jodendom en van de vroege kerk was gebaseerd op de Schrift: een heteroseksuele relatie in de context van het huwelijk, geworteld in de scheppingstheologie. Het is duidelijk dat de burgers van Korinthe een veel losser begrip van seksuele ethiek hadden – maar zelfs zij zouden geschokt zijn geweest door de seksuele relatie tussen een man en de vrouw van zijn vader. De Griekse terminologie die wordt gebruikt om de vrouw te beschrijven, suggereert dat zij niet de biologische moeder van de persoon was, maar zijn stiefmoeder, wat nog steeds een ernstige schending van de moraal was.

Paulus maakte zich echter zorgen over de onverschilligheid van de gemeente in Korinthe ten aanzien van deze situatie. In plaats van de toestand te betreuren, beschrijft Paulus de gemeente als ‘trots’⁴² en bereid om deze situatie door de vingers te zien. Sommige geleerden hebben gesuggereerd dat de persoon die zich aan dit soort seksuele immoraliteit schuldig maakte, zeer invloedrijk of rijk moet zijn geweest. Deze situatie vroeg niet om tolerantie, maar om daadkrachtig optreden.

In zijn brief roept Paulus de gemeente op om snel actie te ondernemen. Zij moesten ‘die persoon aan Satan uitleveren. Dan gaat zijn huidige bestaan verloren, opdat hij voor een blijvend bestaan zal worden gered op de dag van de Heer.’⁴³ Deze metaforische uitspraak verwijst naar de uitsluiting van de man uit het lichaam van de gemeente. De gemeente moest zijn eigen keuze bevestigen. Zoals in een commentaar werd opgemerkt: ‘Aangezien hij door zijn daden ervoor had gekozen het rijk van Satan binnen te gaan, was het besluit van de kerk om zijn keuze te bevestigen. Hij zou worden overgelaten aan de gevolgen van zijn slechte daden.’⁴⁴

Dit kerkelijk besluit moet worden gezien in een verlossende context, vergelijkbaar met wat Jezus zegt in Matteüs 18:17 wanneer Hij het heeft over conflicten in de kerk en de afscheiding tussen de kerk en een dwalend lid, dat voor de kerk ‘als een heiden of een tollenaar’ moet worden. Een dergelijke maatregel moest worden genomen opdat het dwalende lid het voorwerp zou worden van liefdevolle zorg en welwillende aandacht van de kerk. Dan zou de kerk die liefde kunnen tonen door hem uit te nodigen zich te bekeren en weer deel uit te maken van Gods koninkrijk.

4. Conflictbeheersing binnen de kerk: Paulus’ bezorgdheid om de gemeente in Korinthe had ook betrekking op de manier waarop de gemeente omging met spanningen en conflicten onderling. Het feit dat gemeenteleden andere leden voor een officiële rechtbank daagden, was voor Paulus volstrekt

⁴⁰ James, K. A. Smith, *You Are What You Love: The Spiritual Power of Habit* (Grand Rapids, MI: Brazos Press, 2016), blz. 18

⁴¹ Paul Gardner, *1 Corinthians, Zondervan Exegetical Commentary on the New Testament* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2018), blz. 224

⁴² 1 Korintiërs 5:2

⁴³ 1 Korintiërs 5:5

⁴⁴ “1 Corinthians” in the *Andrews Bible Commentary*, red. Ángel Manuel Rodríguez et al. (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2022), blz. 1624.

onbegrijpelijk.⁴⁵ Dit probleem wijst op de vele interne conflicten en geschillen die de gemeente blijkbaar had, en op hun gebrek aan wijsheid en goddelijk oordeel bij het oplossen van deze conflicten en geschillen binnen het ‘lichaam.’

De kerk als een verenigd lichaam herhaalt en weerspiegelt Paulus’ eerdere bezorgdheid over facties en eenheid.⁴⁶ Paulus’ nadruk op het intern oplossen van spanningen en problemen lijkt zijn precedent te vinden in het Oude Testament en in de joodse traditie. Dit precedent is geworteld in het geloof dat God zelf de rechter was van zijn volk en van de hele aarde.⁴⁷

Deel 3: Toepassing

Spanningen en conflicten binnen de kerk zijn geen eenvoudige kwesties om op te lossen. De teksten die ingaan op seksuele immoraliteit en de manier waarop de kerk dit probleem zou moeten aanpakken, bieden de hedendaagse lezer belangrijke strategieën voor het oplossen van zonde, spanningen en conflicten in onze geloofsgemeenschappen. Bespreek onderstaande vragen met je groep:

1. Wat zou je tegen een vriend(in) zeggen die je toevertrouwt te worstelen met het doen van het goede, zelfs al weet hij/zij wat daarvoor nodig is?
2. Heeft de kloof tussen weten en doen iets te maken met werkgerechtigheid? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
3. Waarom is het zo moeilijk vergeving te tonen voor mensen die worstelen met seksuele zonden?
4. Wat is de beste methode om mensen die met seksuele zonden worstelen te helpen?

⁴⁵ Zie 1 Korintiërs 6:1-8

⁴⁶ 1 Korintiërs 3-4

⁴⁷ Vergelijk met 1 Samuel 24:15; Psalm 50:6; 75:8; Jesaja 33:22; Genesis 18:25

Werkwijzer kwartaal 3 2026

1 augustus

Les 5: Alles tot eer van God

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: *1 Korintiërs 10:31*

Lezen: *1 Korintiërs 10.*

Introductie

Stel je een groep wandelaars voor die aan een uitdagende bergtocht begint. Het pad staat bekend om zijn adembenemende uitzichten, maar ook om zijn gevaarlijke kliffen. Bij het begin van het pad zien ze een waarschuwbord: **‘LET OP: Gevaarlijke kliffen verderop – velen zijn gevallen! Blijf op het gemarkeerde pad.’**

Sommige wandelaars nemen de waarschuwing serieus, blijven op het gemarkeerde pad en vermijden de kliffen. Anderen negeren het bord, omdat ze de sensatie willen ervaren van aan de rand staan en de ultieme selfie maken. Een derde groep wandelaars houdt vol dat ze het recht hebben om te verkennen waar ze maar willen, zonder aandacht te hoeven besteden aan de gemarkeerde paden. ‘Het is onze wandeling. Niemand kan ons vertellen wat we moeten doen!’ Maar hun keuzes hebben niet alleen gevolgen voor henzelf – als een van hen valt of verdwaalt, heeft hij of zij degenen die volgen in gevaar gebracht.

Het christelijke leven is natuurlijk veel meer dan een wandeling. De drie benaderingen van de wandelaars kunnen echter een afspiegeling zijn van onze geloofswandel. In 1 Korintiërs 10 bespreekt Paulus deze benaderingen.

Thema

Net als de meeste bijbelschrijvers beschouwde Paulus afgoderij als een zeer ernstige zonde die haaks stond op de ware aanbidding van God. Het thema van de aanbidding staat centraal in vragen over het dagelijks leven, aangezien elke vorm van afgoderij een verwerping van Gods heerschappij inhoudt en de deur opent voor morele en geestelijke verdorvenheid. In deze context gaat Paulus dieper in op verschillende thema's:

1. **Leren van Israëls verleden:** Paulus herinnert de Korintiërs aan de verkeerde keuzes van Israël tijdens hun woestijnreis: afgoderij, seksuele immoraliteit, het op de proef stellen van God en gemor. Hun val dient als *waarschuwing* aan gelovigen om niet in dezelfde valkuilen te stappen.
2. **Het gevaar van afgoderij:** Paulus dringt er bij de gelovigen op aan weg te blijven van afgoderij en niet deel te nemen aan heidense activiteiten. Hij herinnert hen eraan dat het aanbidden van afgoden niet samengaat met het aanbidden van God.
3. **Christelijke vrijheid en verantwoordelijkheid (1 Korintiërs 10:23-30):** Paulus geeft aan hoe gelovigen hun vrijheid op verantwoorde wijze kunnen gebruiken, in het bijzonder waar het aankomt op eten van voedsel dat aan afgoden gewijd is. Iets kan weliswaar toegestaan zijn, maar dat wil niet zeggen dat het bevorderlijk is voor iedereen.

4. **Leven tot Gods eer (1 Korintiërs 10:31-33):** Paulus vat zijn boodschap samen door de gelovigen aan te moedigen al hun beslissingen te nemen met de eer van God in hun gedachten. Hij voegt eraan toe dat iedereen zou moeten handelen op een manier die Christus weerspiegelt en anderen op Hem wijst.

Deel 2: Commentaar

1. Achtergrond: Vormen van aanbidding in de eerste eeuw van onze jaartelling. Korinthe: Het begrip ‘aanbidding’ was de Korintiërs niet vreemd. In tegenstelling tot wat tegenwoordig in veel moderne westerse samenlevingen het geval is, was godsdienst in die tijd geen privéaangelegenheid. Politiek, handel en het sociale leven waren allemaal verweven met godsdienst. De godsdienstige praktijken in het Korinthe van de eerste eeuw omvatten offers, feesten, festivals, processies en, in sommige culten, ook seksuele rituelen. Korinthe was een belangrijke Grieks-Romeinse stad die bekend stond om haar religieuze pluralisme en toewijding aan verschillende goden. De stad telde talrijke tempels en culten, wat haar status als welvarend handelsknooppunt weerspiegelde, beïnvloed door zowel Griekse als Romeinse religieuze tradities.

Aanbidding in het Korinthe van de eerste eeuw na Christus nam vele vormen aan, wat de kosmopolitische samenstelling van de stad weerspiegelde. Er waren vele goden (zie paragraaf 2 hieronder). Hoewel een stad vaak een voorkeursgodheid had, konden individuen kiezen welke goden ze wilden aanbidden, afhankelijk van welke voordelen ze hoopten te verkrijgen. De meeste mensen aanbaden meerdere goden. In het hele Romeinse Rijk werd van goede burgers verwacht dat ze ook de Romeinse keizer aanbaden. Hoewel er een zekere mate van vrijheid was bij het kiezen van een god, kon weigering om de keizer te aanbidden sociale en politieke gevolgen hebben, aangezien deze verering werd gezien als een blijk van loyaliteit aan Rome.

In de meeste tempels werden bloedoffers gebracht van stieren, geiten of vogels, die aan de goden werden geofferd en soms werden gevolgd door gemeenschappelijke feesten. Tijdens deze banketten in de tempels aten de gelovigen van het voedsel dat aan de godheid was geofferd. Er waren ook grote openbare feesten met religieuze rituelen, zoals de Istmische Spelen (die waren gewijd aan de god Poseidon). Deze feesten omvatten optochten, feestmaaltijden en optredens. Sommige van deze erediensten hadden seksuele elementen, vooral bij de verering van de vruchtbaarheidsgoden. Sommige geleerden geloven dat de tempelverering van Aphrodite gepaard ging met rituele prostitutie.⁴⁸

Hoewel de eredienst over het algemeen zeer openbaar was, waren er enkele religies, zoals de cultus van Demeter en Persefone, die geheimzinnige inwijdingsrituelen en erediensten kenden. Deze exclusiviteit, die spirituele verlichting beloofde die niet voor gewone mensen was weggelegd, was ongetwijfeld aantrekkelijk voor een bepaalde klasse. Terwijl de grote tempels openbare erediensten hielden, beoefenden veel mensen ook privé-verering, zoals blijkt uit de privé-heiligdommen met kleine beeldjes en wierookoffers die archeologen in particuliere huishoudens hebben blootgelegd.

2. Wat is afgoderij: In een wereld waarin afgodsbeelden alomtegenwoordig waren en met respect en toewijding werden behandeld als plaatsvervangers van de goden die ze vertegenwoordigden, moet Paulus’ bewering in 1 Korintiërs 8:4 dat ‘alle afgoden in de hele wereld niets voorstellen en dat er maar één God is’ radicaal hebben geklonken. Paulus gelooft niet in het idee dat beeldjes of voorwerpen (bijvoorbeeld afgoden) op zichzelf magische krachten kunnen hebben. Hij erkent echter wel dat sommige gelovigen, vooral degenen die zich pas van het heidendom hadden bekeerd, hun bekering misschien nog steeds zagen als louter een verandering van goden (of van hun trouw aan deze

⁴⁸ Vergelijk met Walter A. Elwell en Barry J. Beitzel, “Corinth,” in *Baker Encyclopedia of the Bible* [Grand Rapids, MI: Baker, 1988], blz. 514

goden). Deze houding kwam vooral tot uiting in de kwestie van het eten van voedsel dat aan afgoden was geofferd.

In 1 Korintiërs 10 legt Paulus dit nieuwe wereldbeeld (er is maar één God) uit, terwijl hij een krachtige waarschuwing geeft tegen afgoderij. Hij gebruikt de geschiedenis van Israël als voorbeeld om te benadrukken dat afgoderij niet alleen gaat over het aanbidden van beelden. Afgoderij houdt ook ontrouw aan God in, evenals het geestelijke gevaar van het niet tonen van liefde en verantwoordelijkheid jegens medegelovigen.

Paulus begint met zijn lezers eraan te herinneren hoe de Israëlieten, die Gods wonderbaarlijke bevrijding uit Egypte hadden meegemaakt, toch in afgoderij vervielen en Gods oordeel ondergingen. In 1 Korintiërs 10:1-4 beschrijft Paulus de zegeningen van Israël. Zij werden door God geleid in de vorm van de wolk. Ze hadden een wonderbaarlijke bevrijding meegemaakt toen de zee zich opende, en ze werden dagelijks lichamelijk en geestelijk gevoed door middel van het manna en het water uit de rots (die Paulus vervolgens identificeert met Christus).

Ondanks deze zegeningen faalden veel Israëlieten. Ze stelden God teleur door afgoderij te bedrijven, wat de deur opende naar seksuele immoraliteit.⁴⁹ Ze gingen door met het op rampzalige wijze op de proef stellen van God. Hun gemor leidde tot openlijke rebellie en eindigde in hun ondergang.

Paulus past deze gebeurtenissen toe op de gelovigen in Korinthe.⁵⁰ De geschiedenis van Israël dient als een waarschuwing voor het gevaar van afgoderij. Paulus roept op tot waakzaamheid, maar niet tot angst en bezorgdheid, omdat God overwinning kan geven over alles wat ons teistert.

Paulus geeft vervolgens een duidelijk gebod: De mensen moesten zich ‘verre houden van afgodendienst.’⁵¹ Hij legt uit dat afgoden op zichzelf weliswaar geen macht hebben, maar dat er boze engelen en een duivel zijn waaraan iemand indirect trouw zweert wanneer hij deelneemt aan afgodendienst.⁵² Deze realiteit maakt deelname aan afgodische feesten geestelijk gevaarlijk. Paulus waarschuwt dat gelovigen niet kunnen ‘deelnemen aan de maaltijd van de Heer en ook aan die van demonen,’⁵³ waarmee hij de onverenigbaarheid van afgoderij met het christendom benadrukt.

In 1 Korintiërs 10:15-18 wijst Paulus erop dat, net zoals deelname aan de tafel van de Heer eenheid met Christus symboliseert, het eten van voedsel van afgodsoffers een onheilige geestelijke verbinding creëert. Hoewel de afgoden zelf niets zijn, houdt deelname aan erediensten, zoals het brengen van offers aan de afgoden, gemeenschap met demonen in. Afgoderij gaat niet alleen over het aanbidden van valse goden, maar ook over het geestelijk verstrikt raken in duistere krachten.

Gelovigen worden geroepen tot exclusieve toewijding aan God en kunnen niet de beker van de Heer en de beker van demonen drinken. In navolging van Deuteronomium 32:21 waarschuwt Paulus voor Gods intolerantie ten opzichte van verdeelde loyaliteit. Paulus beschouwt afgoderij als meer dan alleen valse aanbidding – het is geestelijk gevaarlijk en onverenigbaar met het geloof in Christus.

3. ‘Antistoffen’ tegen afgoderij ontwikkelen: Hoewel Paulus oproept tot volledige afzondering van afgoderij, legt hij in 1 Korintiërs 10:23-33 uit dat die afzondering niet mag leiden tot het bekritisieren en controleren van de kerk om haar zuiver te houden. Individuele christenen hebben zowel vrijheid als verantwoordelijkheid, iets wat Paulus aan de orde stelt in de praktische kwesties rond voedsel dat mogelijk aan afgoden was gewijd en vervolgens op de markt terechtkwam.

⁴⁹ 1 Korintiërs 10:5-10

⁵⁰ 1 Korintiërs 10:11-13

⁵¹ 1 Korintiërs 10:14

⁵² 1 Korintiërs 10:20

⁵³ 1 Korintiërs 10:21

In 1 Korintiërs 10:23-24 wordt het principe van liefde boven vrijheid gegeven. Onzelfzuchtigheid, en niet vasthouden aan iemands rechten, of zelfs iemands ideeën over een christelijke levensstijl, moet de norm worden. Zelfs als iets niet verkeerd of verboden is in de Bijbel, is het misschien niet heilzaam voor anderen. Gelovigen moeten het geestelijk welzijn van anderen boven persoonlijke vrijheid stellen.

In de volgende verzen⁵⁴ staat Paulus toe dat men vlees van de markt eet zonder naar de herkomst ervan te vragen. Maar hij raadt het eten ervan af als iemand expliciet aangeeft dat het aan afgoden is geofferd, aangezien het niet eten van dergelijk voedsel diende als een beschermende maatregel die voorkwam dat zwakkere gelovigen zouden struikelen. Uiteindelijk moeten gelovigen ernaar streven God te verheerlijken in elk aspect van hun leven en anderen aanmoedigen in plaats van ontmoedigen. Hun levensmissie moet zijn het nastreven van de redding van anderen in plaats van vast te houden aan hun eigen standpunten en rechten.⁵⁵

Deel 3: Toepassing

Het Korinthe in de eerste eeuw van onze jaartelling was een zeer religieuze stad waar Griekse, Romeinse en Oosterse culten naast elkaar bestonden. De godsdienst kende vele verschillende uitingen. De vroege christenen in Korinthe moesten hun weg vinden tussen deze invloeden en tegelijkertijd trouw blijven aan Christus, wat Paulus ertoe bracht in zijn brieven in te gaan op afgoderij, morele reinheid en christelijke vrijheid. Bespreek in de groep onderstaande vragen aan de hand van deze thema's:

1. Paulus herinnert de Korintiërs aan de fouten die Israël in het verleden heeft gemaakt. Waarom doet hij dit volgens jou? Welke lessen kunnen wij leren uit de ervaringen van Israël?
2. In 1 Korintiërs 10:12 staat de waarschuwing: 'Laat daarom iedereen die denkt dat hij stevig overeind staat, oppassen dat hij niet valt.' Hoe kunnen we ons hoeden voor overmoed in onze geestelijke wandel?
3. God kan een uitweg bieden wanneer we in verleiding komen.⁵⁶ Heb je deze voorziening ooit in je leven ervaren? Hoe bemoedigt dit vers je?
4. Terwijl Paulus waarschuwt tegen afgoderij, schetst hij ook principes om afgoderij te herkennen en tegen te gaan. Wat zijn enkele moderne vormen van afgoderij waar christenen vandaag de dag mee worstelen? Hoe kan het advies van Paulus met betrekking tot afgoderij hierop worden toegepast?
5. Paulus zegt: 'Alles is toegestaan, maar niet alles is opbouwend.'⁵⁷ Hoe kunnen we onderscheid maken tussen wat nuttig is en wat niet nuttig is in ons leven?
6. In 1 Korintiërs 10:31 zegt Paulus ons dat we alles moeten doen ter ere van God. Hoe ziet het er in het dagelijks leven uit om alles te doen ter ere van God?

⁵⁴ 1 Korintiërs 10:25-30

⁵⁵ 1 Korintiërs 10:31-33

⁵⁶ 1 Korintiërs 10:13

⁵⁷ 1 Korintiërs 10:23

7. Paulus benadrukt dat we anderen niet tot struikelen mogen brengen.⁵⁸ Hoe kunnen we een evenwicht vinden tussen onze persoonlijke vrijheden en onze verantwoordelijkheid jegens anderen?

⁵⁸ 1 Korintiërs 10:32-33

Werkwijzer kwartaal 3 2026

8 augustus

Les 6: Geestelijke gaven

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: *1 Korintiërs 14:1*

Lezen: *1 Korintiërs 12.*

Introductie

Stel je een orkest voor in een grote concertzaal, dat op het punt staat een optreden te beginnen. De musici stemmen hun instrumenten, en dan heft de dirigent zijn dirigeerstokje. De musici beginnen op hun verschillende instrumenten te spelen. De violen, cello's, trompetten, fluiten, trommels en andere instrumenten brengen samen prachtige muziek voort terwijl ze de dirigent volgen.

Stel je nu eens voor dat de violist plotseling zou zeggen: 'Ik wil niet spelen, want ik speel geen trompet. Mijn partij is niet belangrijk.' Of wat als de percussionist zou besluiten om zo hard mogelijk op de trommels te slaan of op de cimbalen te rammelen, zodat alle andere instrumenten worden overstemd? De prachtige harmonie zou veranderen in chaos!

In het orkest is geen enkel instrument overbodig. Elke muzikant draagt bij aan het meesterwerk. Maar de muzikanten moeten samenwerken. Als één persoon weigert te spelen, lijdt de muziek daaronder. De muzikanten spelen niet voor zichzelf. Ze volgen de aanwijzingen van de dirigent om iets te creëren dat groter is dan zichzelf.

In 1 Korintiërs 12 gebruikt Paulus een andere metafoer om dezelfde waarheid te benadrukken. In de kerk heeft elke gelovige een andere geestelijke gave ontvangen. Sommige gaven zijn meer zichtbaar, terwijl andere stilletjes op de achtergrond werken; maar iedereen is onmisbaar.

Thema

De les van deze week benadrukt drie belangrijke thema's:

1. **Prioriteiten stellen:** Wat onze gaven of bediening ook mogen zijn, we zijn geroepen ons te richten op Jezus als onze Verlosser, Genezer en, uiteindelijk, als degene die ons toerust voor de dienst aan anderen.⁵⁹
2. **Eén Geest, vele gaven:** Paulus herinnert zijn lezers eraan dat alle gaven uiteindelijk dezelfde oorsprong hebben, want het is God zelf die zijn kerk met deze gaven bekrachtigt om de wereld te zegenen en te bereiken.⁶⁰
3. **Eén lichaam, vele leden:** Paulus introduceert de metafoer van het lichaam om de diversiteit van de gaven binnen de kerk te illustreren en daagt zijn lezers uit het grote geheel te blijven zien.⁶¹

⁵⁹ 1 Korintiërs 12:1-3

⁶⁰ 1 Korintiërs 12:4-11

⁶¹ 1 Korintiërs 12:12-31

Deel 2: Commentaar

1. Historische achtergrond van 1 Korintiërs 12: In het Korinthe van de eerste eeuw waren mystieke ervaringen, zoals profetieën en extatische uitspraken, gebruikelijk in de Griekse en Romeinse religies. Deze ervaringen werden vaak in verband gebracht met goddelijke bezetenheid, mysteriecultussen en orakels. Het Orakel van Delphi, een van de beroemdste religieuze plaatsen in Griekenland, had een priesteres (Pythia) die in een tranceachtige toestand raakte, waarin men geloofde dat ze bezeten was door de Griekse god Apollo. In deze toestand sprak ze extatische, cryptische boodschappen uit. Deze boodschappen werden vervolgens door priesters geïnterpreteerd. Andere tempels, zoals het Orakel van Dodoma, kenden ook profetische praktijken waarbij priesters of priesteressen goddelijke boodschappen ontvingen via natuurlijke tekenen (wind, ritselende bladeren, enzovoort). Dergelijke extatische spraak werd beschouwd als een teken van goddelijke gunst en inzicht, vergelijkbaar met hoe sommige Korintiërs het spreken in tongen zagen.

Mysteriecultussen zoals die van Dionysus (Bacchus), Cybele en Isis omvatten rituelen, muziek en uitzinnige erediensten die vaak leidden tot trancetoestanden, emotionele hoogten en de beleving van communicatie met de goden. In de Dionysische cultus hielden de gelovigen zich bezig met extatische dansen en gezangen, in de overtuiging dat zij vervuld waren van de aanwezigheid van de god. Sommige geleerden suggereren dat bepaalde christenen in Korinthe, beïnvloed door deze tradities, geestelijke gaven, zoals het spreken in tongen en profetie, mogelijk in verband brachten met soortgelijke extatische ervaringen. Deze mentaliteit droeg waarschijnlijk bij aan verdeeldheid in de kerk van Korinthe, aangezien sommige gelovigen zichzelf als 'spiritueler' beschouwden op basis van hun gaven. Paulus vecht dit idee aan door te benadrukken dat alle gaven uit dezelfde Geest komen en bedoeld zijn voor het welzijn van de hele gemeente, niet voor individuele status.

2. Prioriteiten stellen: Paulus introduceert in 1 Korintiërs 12:1 een nieuw onderwerp met de woorden 'over de gaven van de Geest.' Soortgelijke aanwijzingen voor een nieuw onderwerp zijn te vinden in 1 Korintiërs 7:1, 25; 8:1; en 16:1, 12. Het Griekse *pneumatikōn* is een bijvoeglijk naamwoord in het meervoud, dat 'geestelijk' betekent, en kan zowel 'geestelijke zaken' als 'geestelijke personen' aanduiden. De apostel maakt zich zorgen over de leden van de kerk in Korinthe en hun eenzijdige zelfbeeld dat zij 'geestelijk' zijn.⁶² 'Er bestond een gevaar – en in sommige gevallen was dit ook werkelijkheid – dat mensen beweerden een hogere geestelijke status binnen de gemeenschap te hebben, wat ongelijkheid onder de gelovigen veroorzaakte. Paulus verwierp deze mentaliteit.'⁶³ In plaats van zich te concentreren op de gaven, herinnert Paulus zijn toehoorders eraan dat zij zich moeten verheugen wanneer Gods Geest hen ertoe brengt Jezus als hun Verlosser te belijden.⁶⁴ Niemand die werkelijk door de Geest geleid wordt, kan Jezus vervloeken. In die zin zijn alle gelovigen 'geestelijk', op grond van de fundamentele christelijke belijdenis dat Jezus Heer is.

3. Eén Geest, vele gaven: Voordat hij nader ingaat op de verschillende geestelijke gaven, doet Paulus in 1 Korintiërs 12:4-6 een uitspraak die alle leden van de Godheid omvat, waarbij hij de nadruk legt op een verscheidenheid aan gaven die door de Geest worden geschonken, een verscheidenheid aan diensten die door de Heer (dat wil zeggen Jezus) worden verricht, en een verscheidenheid aan activiteiten die worden geschonken door dezelfde 'God die ze allemaal en bij iedereen teweegbrengt.'⁶⁵ De volgorde is hier dus Geest–Zoon–Vader. Zo wordt de eenheid van de Godheid de matrix of het voorbeeld waaraan de vaak verdeelde kerk in Korinthe zichzelf kon toetsen.

⁶² 1 Korintiërs 14:37

⁶³ 1 Corinthians" in *Andrews Bible Commentary*, red. Ángel Manuel Rodríguez et al. (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2022), blz. 1642

⁶⁴ 1 Korintiërs 12:3

⁶⁵ 1 Korintiërs 12:6

Paulus herinnert zijn lezers eraan dat de eerste gave die God aan alle gelovigen schenkt, de geloofsbelijdenis is dat ‘Jezus Heer is.’⁶⁶ Dit geloof sluit aan bij Jezus’ uitspraak in Johannes 6:44: ‘Niemand kan bij Mij komen tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem bij Me brengt.’ Hoewel we de vrijheid hebben om te kiezen, moeten we door de Geest (of de Vader) worden aangetrokken om de eerste stap van geloof in de richting van Jezus te zetten.

Vervolgens beschrijft Paulus de verscheidenheid aan geestelijke gaven, evenals de bedieningen en activiteiten binnen de christelijke gemeenschap. ‘Paulus legt uit dat de gaven van de heilige Geest worden gegeven ten behoeve van de hele kerk (12:7).’⁶⁷ Gaven zijn dus geen teken van geestelijke meesterschap of superioriteit, maar tekenen van Gods genade die ons in staat stellen elkaar en ook de wereld om ons heen te dienen. De verscheidenheid aan gaven die in dit hoofdstuk wordt beschreven (waaronder geestelijke inbreng op het gebied van wijsheid en kennis, genezingen of het verrichten van wonderen, profetische uitspraken, geestelijk onderscheidingsvermogen, talen en meer) zijn allemaal gegeven om de gemeenschap van gelovigen te zegenen. Geen van de gaven mag als hoger of belangrijker worden beschouwd dan een andere.

4. Het lichaam van Christus – een radicaal idee: Paulus’ beeld van de kerk als een lichaam ging in tegen de heersende cultuur. In de Romeinse samenleving waren sociale klassen en status strikt vastgelegd, met de rijken en machtigen aan de top. Het idee dat elk lid van de kerk – rijk of arm, slaaf of vrij, man of vrouw – even waardevol was, was revolutionair. Paulus benadrukt dat alle gelovigen in Christus met elkaar verbonden zijn en elkaar moeten eren, waarbij ze de hiërarchie van de wereld verwerpen.

Nieuwtestamenticus Jason Staples merkt op: ‘Paulus gaat met dit beeld een stap verder dan de gebruikelijke metaforische of analogische betekenis ervan. Voor de apostel is het “lichaam van Christus” niet alleen een metafoor voor individuen die verenigd zijn door het geloof in Jezus, maar een ontologische en relationele realiteit waarin personen, door de “geest van Christus” te ontvangen (Romeinen 8:9), daardoor worden opgenomen in Christus zelf. Gelovigen worden daadwerkelijk het “lichaam van Christus” door “in één lichaam gedoopt te worden door één Geest” (1 Korintiërs 12:13).’⁶⁸

Het gebruik van de lichaamsmetafoor benadrukt de eenheid van de gemeenschap, maar ook de eenheid van de kerk met haar Heer – vooral in het licht van het feit dat Christus het hoofd van het lichaam is.⁶⁹ In die zin is het lichaam niet in de eerste plaats een lichaam van gelovigen, maar het lichaam van Christus; dat wil zeggen, de primaire focus van de metafoor is de eenheid van gelovigen met Christus.

Zoals Paulus in dit hoofdstuk beschrijft, betekent dit dat etnische-, gender- en sociale verschillen niet van belang zijn voor de opname in het lichaam van Christus. Dit idee ging niet alleen tegen de heersende cultuur in, maar was ook subversief en gevaarlijk voor de Grieks-Romeinse samenleving, waar status, macht, schande, eer en ook gender een zeer belangrijke rol speelden.

Nieuwtestamenticus Philip Ryken geeft een voorbeeld van de opvattingen over hiërarchie, status en gender in de wereld van de vroege christelijke kerk: ‘Denk aan het gebed dat soms aan Socrates wordt toegeschreven, waarin een Griekse man God dankte “dat ik als mens en niet als beest ben geboren, ten tweede als man en niet als vrouw, en ten derde als Griek en niet als barbaar.” Heidenen verachtten over het algemeen hun slaven en mishandelden hun vrouwen. Op sommige plaatsen was het slaven

⁶⁶ 1 Korintiërs 12:2-3

⁶⁷ “1 Corinthians” in *Andrews Bible Commentary*, blz. 1642.

⁶⁸ Staples, “Body of Christ” in *Dictionary of Paul and His Letters* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 2023), blz. 83.

⁶⁹ Kolossenzen 1:18; Efeziërs 4:15

verboden heidense tempels te betreden, terwijl vrouwen als bezit werden behandeld.⁷⁰ Het is duidelijk dat de boodschap van Paulus aan de kerk in Korinthe tegen de heersende cultuur inging.

Deel 3: Toepassing

Mensen hebben de neiging de gaven die God de kerk als het lichaam van Christus heeft geschonken, in een hiërarchische volgorde te plaatsen. Paulus introduceert de metafoor van het lichaam en de lichaamsdelen om zijn lezers te helpen zich te richten op eenheid en zending. Lichaamsdelen, zo schrijft hij, kunnen op zichzelf niet uitblinken. Sterker nog, ze kunnen op zichzelf niet overleven. Het oog heeft het ooglid nodig; het hoofd heeft de nek nodig; de voet heeft de benen nodig; en ze zijn allemaal afhankelijk van het hart voor voldoende zuurstof en bloed. Bespreek aan de hand van 1 Korintiërs 12 onderstaande vragen in je groep:

1. Hoe kunnen we de metafoor van Paulus over het lichaam toepassen op de realiteit van onze kerk, met haar concurrerende programma's en uiteenlopende prioriteiten?
2. Wat zou je zeggen tegen het idee dat God in zijn kerk een lichaam wil zien, en geen losse lichaamsdelen?
3. Wat zegt de metafoor van de kerk als het lichaam van Christus tegen mensen die in de eenentwintigste eeuw leven?
4. Wat zouden de beste criteria zijn om geestelijke gaven en hun belang voor de kerk te beoordelen?
5. Hoe kunnen we onze eigen gaven ontdekken in de context van de missie van de kerk?
6. Als het mogelijk was, welke gave zou je dan willen hebben, en waarom?

⁷⁰ Philip Graham Ryken, *Galatians*, Reformed Expository Commentary (Phillipsburg, NJ: P&R Publishing, 2005), blz. 148

Werkwijzer kwartaal 3 2026

15 augustus

Les 7: Een portret van liefde

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: *1 Korintiërs 13:13*

Lezen: *1 Korintiërs 13:1-13.*

Introductie

Anna woont samen met haar bejaarde grootmoeder. Haar vrienden nodigen haar vaak uit om iets te gaan doen, maar ze kiest ervoor om thuis te blijven: koken, schoonmaken en voorlezen aan haar oma, die door dementie soms haar naam vergeet.

Op een avond raakt Anna's grootmoeder gefrustreerd en snauwt ze haar af, waarbij ze alle vriendelijkheid die Anna haar heeft betoond, vergeet. In plaats van boos te worden of weg te lopen, pakt Anna zachtjes haar hand en zegt: 'Het geeft niet, oma. Ik hou van je.' Ze blijft voor haar zorgen, zelfs als ze daar geen dankbaarheid voor terugkrijgt.

Anna doet dit niet om erkenning of beloning. Ze zoekt geen lof. Ze houdt gewoon van haar oma – geduldig, vriendelijk, zonder afgunst, trots of wrok. Haar liefde houdt stand, zelfs als het moeilijk is.

Paulus beschrijft dit soort liefde in 1 Korintiërs 13 – een liefde die niet alleen uit woorden of emoties bestaat, maar een dagelijkse keuze is om onbaatzuchtig, vergevingsgezind en standvastig te zijn. Het is het soort liefde dat Gods liefde voor ons weerspiegelt, het soort dat nooit ophoudt te bestaan.

Thema

1 Korintiërs 13 wordt vaak het hoofdstuk van de liefde genoemd en is één van de meest uitgesproken passages in de Bijbel. Paulus plaatst liefde in het centrum van het christelijke leven. Hij laat zien dat het belangrijker is dan andere geestelijke gaven, zoals kennis en zelfs geloof. Deze week bekijken we drie hoofdthema's uit het hoofdstuk van de liefde:

1. *De superioriteit van liefde (1 Korintiërs 13:1–3)*
2. *De kenmerken van liefde (1 Korintiërs 13:4–8)*
3. *De volharding van liefde (1 Korintiërs 13:8–13)*

Deel 2: Commentaar

1. Achtergrond: Liefde in Griekse geschriften en de filosofie in de eerste eeuw van onze jaartelling: In de wereld van de eerste eeuw was liefde een veelbesproken begrip in de Grieks-Romeinse filosofie en literatuur en een belangrijk onderdeel van het joodse gedachtegoed. De manier waarop liefde werd opgevat, liep echter sterk uiteen. Romeinse dichters, zoals Ovidius in *Ars Amatoria* (De kunst van de liefde), legden meer nadruk op het idee van liefde als een kunstzinnige bezigheid, die vaak verweven was met manipulatie en verleiding. Liefde werd vaak geassocieerd met schoonheid, verlangen en verovering in plaats van onbaatzuchtigheid.

De oude Grieken en Romeinen hadden meerdere woorden voor liefde, die elk verschillende aspecten van menselijke relaties weerspiegelden. *Eros* (ἔρως) werd meestal gebruikt om hartstochtelijke, romantische of seksuele liefde aan te duiden. *Eros* werd vaak gezien als een intens verlangen of zelfs een gevaarlijke kracht die tot irrationaliteit kon leiden. Plato besprak in zijn werk *Symposium* echter *eros* als iets dat een persoon van fysieke aantrekkingskracht naar een streven naar hogere, goddelijke schoonheid kon leiden. *Filia* (φιλία) werd gebruikt om vriendschap of broederlijke liefde te beschrijven en kenmerkte vaak relaties tussen gelijken. Aristoteles beschreef *filia* in de *Nicomachische ethiek* als essentieel voor een deugdzaam en bevredigend leven, met name in vriendschappen gebaseerd op wederzijdse goedheid. *Storgē* (στοργή) beschreef familiale liefde, zoals de natuurlijke band tussen ouders en kinderen. Deze vorm van liefde werd gezien als instinctief en beschermend.

Ten slotte had *agapē* (ἀγάπη) vaak de connotatie van onbaatzuchtige, onvoorwaardelijke liefde. Hoewel deze term al vóór het christendom bestond, werd hij niet vaak benadrukt in Griekse filosofische teksten. Paulus' geschriften – met name zijn gebruik van het woord in 1 Korintiërs 13 – benadrukten deze liefde.

In het Joodse denken was liefde nauw verbonden met verbondsrelaties, zowel tussen God en Israël als tussen individuen. De Hebreeuwse Geschriften benadrukten (1) Gods standvastige liefde (*hesed*) die zijn verbondsliefde beschreef. Deze liefde is loyaal, barmhartig en blijvend (bijvoorbeeld het refrein in Psalm 136:2: 'Loof de allerhoogste God – eeuwig duurt zijn trouw'); (2) naastenliefde, zoals te vinden in het gebod van Leviticus 19:18 ('Heb je naaste lief als jezelf'), een principe dat Jezus later herbevestigde.⁷¹ En (3) liefde in zowel gezin als huwelijk, zoals beschreven in Spreuken en Hooglied.

In de eerste eeuw benadrukten Joodse leraren, zoals de farizeeën, gehoorzaamheid aan de wet als een uiting van liefde voor God.⁷² Paulus' beschrijving van liefde in 1 Korintiërs 13 was revolutionair voor zijn tijd. In tegenstelling tot de competitieve, op status gerichte liefde van de Grieks-Romeinse wereld of het legalisme van sommige Joodse leraren, presenteerde Paulus *agapē* als de hoogste deugd – groter dan kennis, macht of zelfs geestelijke gaven. In tegenstelling tot *eros*, dat persoonlijke vervulling nastreefde, was de liefde die Paulus in 1 Korintiërs 13 beschreef opofferend. Deze liefde, het tegenovergestelde van zelfzuchtig, ging verder dan louter emotie en was duurzaam en actiegericht. Het vertegenwoordigde een levenswijze die geduld, vriendelijkheid en nederigheid vereiste.

Paulus' visie op liefde sloot meer aan bij Gods verbondsgetrouwe *hesed* dan bij Griekse filosofische idealen; toch ging zijn visie ook verder dan de traditionele joodse opvattingen, doordat hij benadrukte dat liefde – en niet de *Tora* – het fundament van de christelijke ethiek vormde.

2. De superioriteit van liefde (1 Korintiërs 13:1-3): 1 Korintiërs 13 maakt deel uit van Paulus' onderwijs over geestelijke gaven,⁷³ waarin hij benadrukt dat liefde groter is dan welke gave of bekwaamheid dan ook. Liefde is groter dan kennis, macht of zelfs het geloof zelf. Paulus beschrijft liefde niet als een emotie, maar als een houding: geduldig, vriendelijk, onzelfzuchtig en volhardend. Deze vorm van liefde (*agapē*) staat centraal in het christelijke leven. Het is niet slechts een ideaal, maar een oproep tot actie – een uitdaging voor gelovigen om Gods liefde te weerspiegelen in elke relatie en situatie.

In 1904 schreef Ellen White: 'De Heer wil dat ik de aandacht van zijn volk vestig op het dertiende hoofdstuk van 1 Korintiërs. Lees dit hoofdstuk elke dag en put er troost en kracht uit. Leer er de waarde uit die God hecht aan geheiligde, hemelse liefde, en laat de les die het ons leert tot je

⁷¹ Marcus 12:13

⁷² Deuteronomium 6:5

⁷³ 1 Korintiërs 12-14

doordringen. Leer dat christelijke liefde van hemelse oorsprong is, en dat zonder die liefde alle andere kwalificaties waardeloos zijn.⁷⁴

Paulus begint met te benadrukken dat zonder liefde zelfs de meest indrukwekkende geestelijke gaven en religieuze handelingen betekenisloos zijn. Hij noemt drie voorbeelden. (1) Volgens Paulus is spreken ‘in de talen van alle mensen en die van de engelen’ zonder liefde net als ‘een dreunende gong of een schallende cimbaal.’⁷⁵ (2) Iemand met profetische gaven, kennis en zelfs geloof is ‘niets’ zonder liefde.⁷⁶ (3) Daden van extreme vrijgevigheid en opoffering zullen de gever ‘niet baten,’ als ze niet door liefde worden gemotiveerd.⁷⁷ Omdat God volgens 1 Johannes 4:8 liefde is, ‘kan Hij alleen volledig gekend worden door liefde. ... Zonder liefde kunnen we God niet kennen, en zonder God zijn we niets.’⁷⁸ Dit gedeelte benadrukt dat geestelijke gaven en religieuze toewijding geworteld moeten zijn in liefde om ware betekenis te hebben.

3. De kenmerken van liefde (1 Korintiërs 13:4–8): In de volgende verzen legt Paulus uit wat de aard van de liefde is. Liefde is niet louter een emotie, maar een actieve manier van leven. Het is opvallend dat Paulus werkwoorden gebruikt in plaats van bijvoeglijke naamwoorden om de aard van de liefde te omschrijven. In totaal gebruikt hij 16 werkwoorden, waarvan er negen een negatieve betekenis hebben en zeven een positieve of constructieve betekenis. Onderstaande tabel biedt een visueel overzicht (en is gebaseerd op een tabel uit het *Andrews Bible Commentary*, blz. 1644):

Positieve kwaliteiten	Negatieve kwaliteiten
Liefde is geduldig (vs. 4)	Liefde kent <i>geen</i> afgunst (vs. 4)
Liefde is vriendelijk is kind (vs. 4)	Liefde scheidt <i>niet</i> op (vs. 4)
Liefde verheugt zich in de waarheid (vs. 6)	Liefde is <i>niet</i> arrogant (vs. 4)
Liefde verdraagt/beschermt alles (vs. 7)	Liefde is <i>niet</i> brutaal/grof (vs. 5)
Liefde gelooft alle dingen/volhardt (vs. 7)	Liefde is <i>niet</i> zelfzuchtig (vs. 5)
Liefde houdt hoop (vs. 7)	Liefde laat zich <i>niet</i> kwaad maken (vs. 5)
Liefde vergaat niet/houdt vol (vs. 8)	Liefde rekent het kwaad <i>niet</i> aan en denkt <i>niet</i> slecht (vs. 5)
	Liefde scheidt <i>geen</i> genoeg in het kwaad (vs. 6)
	Liefde geeft <i>nooit</i> op (vs. 8)

Deze lijst staat in schril contrast met het gedrag van de Korintiërs. Zij worstelden met hoogmoed, verdeeldheid en rivaliteit over geestelijke gaven. Paulus roept hen op tot een hogere norm van liefde, een gedachte die ook wordt bevestigd in de geschriften van Ellen White: ‘De eigenschap die Christus het meest waardeert in de mens is naastenliefde vanuit een zuiver hart. Dit is de vrucht die de christelijke boom voortbrengt.’⁷⁹

⁷⁴ *The Advent Review and Sabbath Herald*, 21 juli 1904

⁷⁵ 1 Korintiërs 13:1

⁷⁶ 1 Korintiërs 13:2

⁷⁷ 1 Korintiërs 13:3

⁷⁸ “1 Corinthians” in *Andrews Bible Commentary*, red. Ángel Manuel Rodríguez et al. (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2022), blz. 1643

⁷⁹ Manuscript 16, 1892

4. De volharding van liefde (1 Korintiërs 13:8-13): Paulus besluit door aan te tonen dat liefde eeuwig is, terwijl geestelijke gaven van tijdelijke aard zijn. ‘De liefde zal nooit vergaan,’ schrijft hij in 1 Korintiërs 13:8, maar gaven (profetieën, klanktaal, kennis) zullen verdwijnen. Deze gaven zijn alleen nodig in onze onvolmaakte, aardse toestand, maar zullen niet langer nodig zijn wanneer we volledige kennis bereiken in Gods aanwezigheid. In 1 Korintiërs 13:12 herinnert Paulus zijn toehoorders eraan dat het menselijk gezichtsvermogen, op zijn best, slechts vaag ziet. Hij stelt dit vage bewustzijn tegenover de zekerheid dat we in het koninkrijk ‘oog in oog’ zullen staan en ‘volledig kennen.’ Paulus vergelijkt ons huidige begrip met het kijken naar een wazige weerspiegeling in een spiegel. In de eeuwigheid zullen we God volledig kennen en volledig door Hem gekend worden. Van de drie deugden geloof, hoop en liefde zal alleen de liefde blijven bestaan, want liefde ‘is de grootste’ van de deugden. Hoewel geloof en hoop van vitaal belang zijn in ons huidige leven, is liefde de enige die eeuwig zal voortduren.

Deel 3: Toepassing

In zijn betoog over de liefde in 1 Korintiërs 13 benadrukt Paulus dat liefde het fundament vormt van het christelijk geloof en van christelijke relaties. Liefde (of *agapē*) draait niet om emoties, aantrekkingskracht of persoonlijk gewin. Het is veeleer een principe van jezelf geven, standvastigheid en vernieuwing dat een afspiegeling is van Gods liefde voor ons. Paulus spoort gelovigen aan om deze liefde in hun dagelijks leven na te streven en er de hoogste deugd van te maken, zowel in hun geloof als in hun daden.

1. Paulus zegt dat zelfs grote geestelijke gaven en opofferingen zinloos zijn zonder liefde. Waarom denk je dat liefde belangrijker is dan kennis, geloof of vrijgevigheid?
2. Kun je voorbeelden bedenken waarbij mensen ‘goede dingen’ doen, maar zonder liefde? Hoe beïnvloedt dat de impact van hun daden?
3. Hoe daagt 1 Korintiërs 13 de manier waarop we succes definiëren uit?
4. Welke van de beschrijvingen van liefde (bijvoorbeeld geduld, vriendelijkheid, niet op zichzelf gericht zijn) springt er voor jou het meest uit? Waarom?
5. Welke van de bovengenoemde eigenschappen vind je het moeilijkst om in je dagelijks leven in praktijk te brengen? Hoe kun je op dat gebied groeien?
6. Hoe kun je *agapē*-liefde beoefenen in situaties waarin je geen zin hebt om lief te hebben (bijvoorbeeld moeilijke relaties, meningsverschillen, dagelijkse frustraties)?
7. Denk aan iemand in je leven die echt het soort liefde belichaamt dat Paulus beschrijft in 1 Korintiërs 13. Wat kun je van deze persoon leren?
8. Hoe helpt het begrijpen van Gods liefde ons om anderen beter lief te hebben?

Werkwijzer kwartaal 3 2026

22 augustus

Les 8: De macht van Christus' opstanding

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: *1 Korintiërs 15:14-17*

Lezen: *1 Korintiërs 15.*

Introductie

Een klein meisje keek toe hoe haar oma tulpenbollen in de tuin plantte. Verbaasd vroeg ze: 'Oma, waarom begraaf je die goede uien?' Oma lachte en zei: 'Het zijn geen uien, het zijn tulpen! Je begraaft ze nu, en in de lente komen ze weer prachtig tevoorschijn.' Het meisje tuurde naar de bollen die haar oma aan het begraven was. 'Die lelijke dingen gaan dood en komen dan mooier terug?' 'Precies,' zei oma. Het meisje dacht even na en vroeg toen: 'Is dit wat er met ons gebeurt als Jezus ons uit de dood opwekt? Komen we dan terug . . . mooier?'

Dat is eigenlijk geen slechte manier om het te zeggen – en Paulus zou waarschijnlijk glimlachen om de fantasierijke woordkeuze van het meisje. In 1 Korintiërs 15 zegt Paulus iets radicaals: de opstanding is echt, en onze gebroken, 'gewone' lichamen zullen glorieus worden opgewekt – getransformeerd, vervolmaakt en beter dan we ons ooit kunnen voorstellen. Dat is de christelijke hoop: de dood is niet het einde. Voor de gelovige is de dood slechts de wachttijd of winterslaap vóór de grote transformatie.

Thema

1 Korintiërs 15 is theologisch gezien een van de meest veelomvattende hoofdstukken in het Nieuwe Testament. Het gaat vooral over de opstanding van Christus en de opstanding van de gelovigen bij de wederkomst van Jezus. In deze les zullen we vier hoofdthema's uit dit hoofdstuk behandelen:

1. **De opstanding van Christus:** Paulus begint met het bevestigen van de historische realiteit van de opstanding van Christus, waarbij hij ooggetuigen aanhaalt.⁸⁰ Deze bevestiging vormt het fundament van de evangelieboodschap en is essentieel voor het christelijk geloof.
2. **De opstanding van de doden:** Paulus stelt dat als Christus uit de dood is opgestaan, ook de gelovigen zullen worden opgewekt.⁸¹ Hij weerlegt beweringen dat er geen opstanding is en legt uit wat de misleidende implicaties daarvan zijn: zonder lichamelijke opstanding uit de dood en het graf is het geloof zinloos en verkeren gelovigen nog steeds in zonde.
3. **De aard van het opstandingslichaam:** Paulus legt vervolgens uit met wat voor soort lichaam de doden zullen worden opgewekt (1 Kor. 15:35-49).⁸² Hij gebruikt metaforen (zoals een zaadje dat een plant wordt) om de transformatie te laten zien van een vergankelijk lichaam naar een onvergankelijk, verheerlijkt lichaam.

⁸⁰ 1 Korintiërs 15:1-11

⁸¹ 1 Korintiërs 15:12-34

⁸² 1 Korintiërs 15:35-49

4. **Overwinning op de dood:** De climax van dit hoofdstuk is een triomfantelijke verklaring dat de dood door Christus is verslagen.⁸³ ‘De dood is verslonden en overwonnen’ (vers 54) is een sleutelzin – de opstanding verandert het lot van de mens. Paulus sluit af met bemoediging:⁸⁴ omdat de opstanding echt is, moeten gelovigen standvastig blijven en weten dat hun arbeid in de Heer niet tevergeefs is.

Deel 2: Commentaar

1. Achtergrond: De boodschap van 1 Korintiërs 15 staat in scherp contrast met de heersende heidense overtuigingen in het Korinthe van de eerste eeuw na Christus, een cultureel Griekse, maar filosofisch diverse stad. Paulus' leer over de opstanding botste met het heersende wereldbeeld.

Het Griekse (vooral platonische) denken beschouwde het lichaam als minderwaardig, of zelfs als een gevangenis voor de ziel. Redding betekende in deze visie het ontsnappen aan het materiële lichaam en het ingaan van een puur spiritueel, lichaamloos bestaan. Paulus daarentegen benadrukt een lichamelijke opstanding – niet slechts een spirituele voortzetting, maar een transformatie van het fysieke in iets onvergankelijk. Dit idee zou radicaal, en zelfs weezinwekkend, zijn geweest voor velen in de Korintische intellectuele kringen.

Veel Grieken geloofden in de onsterfelijkheid van de ziel, maar niet in een opstanding. Voor hen klonk de opstanding van het lichaam als een achteruitgang, niet als bevrijding. Paulus zegt het tegenovergestelde. Hij benadrukt een holistische, bijbelse visie op de mens als een compleet wezen, niet als een wezen met een ziel dat zonder lichaam kan bestaan. Voor Paulus is de opstanding de ultieme overwinning, waar zelfs de dood zelf wordt overwonnen – niet door ontsnapping, maar door transformatie van de hele persoon.

In het bredere Grieks-Romeinse heidendom liepen de opvattingen over het hiernamaals uiteen. Sommigen waren sceptisch of agnostisch; anderen geloofden in vage of schimmige bestaansvormen na de dood (zoals Hades). Paulus' leer daarentegen is hoopvol en vol vertrouwen: de opstanding is zeker, glorieus en fysiek. Ze was geworteld in Christus' eigen opstanding, die werd gezien en verkondigd. Heidense opvattingen leidden vaak tot een gevoel van fatalisme – de dood was definitief, of het leven na de dood was onduidelijk en machteloos om het dagelijks leven te beïnvloeden.

Paulus sluit het hoofdstuk in vers 58 af met een oproep tot standvastigheid en doelgerichtheid, en herinnert zijn toehoorders eraan dat ‘de inspanningen die u voor de Heer verricht, nooit tevergeefs zijn.’ De opstanding geeft betekenis, hoop en motivatie om een leven van geloof te leiden. Paulus' leer in 1 Korintiërs 15 was tegendraads – een gedurfde confrontatie met de intellectuele aannames van Korinthe. In plaats van onstoffelijke zielen die vaag in de ether zweven, schetst Paulus een beeld van een nieuwe schepping waarin de dood overwonnen is en waarin de mensen verlost zijn.

2. De opstanding van Christus: 1 Korintiërs 15:1–11 is een fundamentele tekst waarin Paulus de toon zet voor het hele hoofdstuk. Dit gedeelte is zowel persoonlijk als theologisch van aard, aangezien Paulus de evangelieboodschap opnieuw bevestigt en de opstanding van Jezus als de kern daarvan benadrukt. Hij begint met de Korintiërs te herinneren aan het evangelie dat zij al kennen. Hij introduceert niets nieuws, maar brengt de gelovigen weer in contact met datgene waarvan ze dreigden af te dwalen. Hij benadrukt dat het geloof standvastig moet zijn – niet slechts een kort moment van aanvaarding, maar een voortdurend vertrouwen. In 1 Korintiërs 15:3-4 vinden we een van de vroegste samenvattingen van het christelijk geloof in het Nieuwe Testament, gebaseerd op onderstaande vier belangrijke historische elementen:

⁸³ 1 Korintiërs 15:50-57

⁸⁴ 1 Korintiërs 15:58

1. *Christus stierf*. Zijn dood was niet slechts martelaarschap, maar *voor onze zonden*.

2. *Hij werd begraven*. Zijn begrafenis bevestigt dat Hij werkelijk gestorven was.

3. *Hij stond op*. Zijn opstanding is het belangrijkste wonder.

4. *Al deze gebeurtenissen gebeurden in overeenstemming met de Schrift*. Christus' dood, begrafenis en opstanding behoorden dus tot het plan dat God van het begin af had.

De dood en opstanding van Christus waren geen mening of filosofie – deze gebeurtenissen zijn echte geschiedenis, verankerd in de Schrift en de profetieën. De opstanding was openbaar, lichamenlijk en verifieerbaar. In 1 Korintiërs 15:9-11 gebruikt Paulus zijn levensverhaal als voorbeeld van de kracht van de opstanding in werking, waarmee hij aantoont dat de opstanding niet alleen een leerstelling is om in te geloven; het is een transformerende kracht die levens ingrijpend verandert.

3. De opstanding van de doden: In 1 Korintiërs 15:35–49 gaat Paulus in op een belangrijke vraag die de Korintiërs, beïnvloed als ze waren door de Griekse filosofie, waarschijnlijk hadden over de opstanding. 'Hoewel de lichamenlijke opstanding al die tijd het onderwerp is geweest, komt de term "lichaam" voor het eerst in dit hoofdstuk voor en wordt het de dominante focus van 15:35–49.'⁸⁵

Paulus begint met een landbouwmetafoor om een wereldbeeld aan te vechten dat neerkijkt op het fysieke lichaam. De metafoor is die van een zaadje dat moet 'sterven' om nieuw leven voort te brengen. Opstanding betekent niet dat God het huidige lichaam recyclet – het betekent dat Hij het transformeert tot iets glorieus. Verwijzend naar Gods creatieve diversiteit verzekert Paulus de lezers dat God ons nieuwe lichamen kan geven. Hij stelt onze huidige lichamen rechtstreeks tegenover onze opgestane lichamen. We dragen nu het beeld van de aardse mens (Adam); maar we zullen het beeld van de hemelse mens (Christus) dragen. Net zoals we Adams gebroken lichaam hebben geërfd, zullen we het opgestane, verheerlijkte lichaam van Christus erven. Uiteindelijk zullen we minder op Adam lijken en meer op Jezus – in glorie, kracht en een met de Geest vervuld leven.

4. Overwinning over de dood: Nadat Paulus de aard van het opgestane lichaam heeft uitgelegd, verkondigt hij in het laatste deel van het hoofdstuk de uiteindelijke overwinning op de dood en de hoop die daaruit voortvloeit. Het 'vlees en bloed' in vers 50 verwijst naar onze huidige, vergankelijke menselijke toestand – niet dat lichamen slecht zijn, maar dat ze transformatie nodig hebben.

Deze transformatie vindt plaats bij de wederkomst van Christus, wanneer gelovigen, zowel levenden als doden, onmiddellijk zullen worden getransformeerd. Paulus gebruikt vervolgens een metafoor van kleding en stelt dat we 'bekleed' moeten worden voor de eeuwigheid. Opstanding betekent bekleed worden met onsterfelijkheid, niet alleen de dood overleven, maar glorieus heel gemaakt worden. Door gedeeltelijke citaten uit Jesaja 25:8 en Hosea 13:14 te combineren, laat Paulus zien dat de dood wordt verslonden, niet alleen verwond, maar volledig verteerd door Christus' opstanding. De 'angel' van de dood is als een bijensteek – het doet pijn, maar Christus heeft het gif verwijderd.

1 Korintiërs 15:56 kan bij een eerste lezing lastig te begrijpen zijn, omdat de macht van de zonde in verband wordt gebracht met de wet. Nieuwtestamenticus Mark Taylor zegt hierover: 'Paulus gaat niet verder in op de relatie tussen de drie-eenheid van dood, zonde en wet. De Korintiërs zouden deze theologische afkorting ongetwijfeld begrijpen op basis van eerdere instructie. De details worden uitgewerkt en bewaard in andere teksten, met name Romeinen 5-7. Hoewel Paulus de dood bespot en zijn bewering van overwinning in de tegenwoordige tijd is geformuleerd, wacht de uiteindelijke overwinning op de wederkomst van Christus, wanneer zij die Hem toebehoren zullen worden opgewekt (15:23). Met andere woorden, Paulus beschouwt de nederlaag van de dood in het licht van

⁸⁵ Mark Taylor in *The New American Commentary: 1 Corinthians*, deel 28, red. E. Ray Clendenen et al. (Nashville, TN: B&H Publishing, 2014), blz. 401

de opstandingsdag.⁸⁶ Paulus benadrukt dat de wet de zonde openbaarde en daarmee aantoonde dat de mensheid veroordeeld was, waardoor de zonde haar macht kreeg. Zonder Christus leidt zonde tot dood en oordeel. Met Christus is de zonde vergeven en de dood onschadelijk gemaakt. De opstanding is niet alleen theologie, maar een reden tot aanbedding, hoop en een leven zonder angst.

Deel 3: Toepassing

1 Korintiërs 15 vormt een cruciaal hoofdstuk in het denken van Paulus over de opstanding van gelovigen bij de wederkomst van Christus. Onderstaande vragen zijn bedoeld om zowel theologische reflectie als persoonlijke toepassing te stimuleren:

1. Waarom legt Paulus de nadruk op de ooggetuigen van Jezus' opstanding?
2. Hoe zou je het belang van de opstanding uitleggen aan iemand die twijfels heeft over het christelijk geloof?
3. Hoe geeft het persoonlijke verhaal van Paulus in 1 Kor. 15:9-10 extra gewicht aan zijn boodschap?
4. Wat zijn volgens Paulus de gevolgen als er geen opstanding is (1 Kor. 15:14–19)?
5. Zijn er manieren waarop de moderne cultuur soortgelijke twijfels over de opstanding weerspiegelt als die de Korintiërs hadden?
6. Hoe beïnvloedt de opstanding jouw begrip van het leven, de dood en wat er daarna komt?
7. Hoe helpen de metaforen die Paulus gebruikt (zoals een zaadje dat een plant wordt) je om het idee van transformatie te begrijpen?
8. Hoe bemoedigt deze passage je wanneer je te maken hebt met verdriet of verlies?
9. Hoe kan geloof in de opstanding zin geven aan het leven en een geest van doorzettingsvermogen en standvastigheid bevorderen in het dagelijks leven?

⁸⁶ Idem, blz. 415

Werkwijzer kwartaal 3 2026

29 augustus

Les 9: Bediening gedreven door liefde

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: 2 Korintiërs 2:4

Lezen: 2 Korintiërs 1:3-14; 2:1-17.

Introductie

In een klein dorpje had een vrouw genaamd Anna een bakkerij. Elke ochtend vulde haar bakwerk de lucht met de geur van versgebakken brood en warme kruiden. De geur verspreidde zich door de straten en lokte mensen naar binnen. Sommigen kwamen enthousiast iets kopen, terwijl anderen gewoon genoten van de geruststellende geuren terwijl ze langskwamen.

Maar niet iedereen kon het waarderen. Een buurman, meneer Grayson, vond de geur overweldigend en klaagde voortdurend. 'Deze geur is overal! Ik kan er niet aan ontsnappen!' mopperde hij.

Op een dag, tijdens een zware winterstorm, viel de stroom uit in het dorp. Velen hadden het koud en waren hongerig, maar Anna's bakkerij had een houtgestookte oven. Ze opende haar deuren en bood warmte en eten aan iedereen die dat nodig had. Mensen volgden de vertrouwde geur, wetende dat die leidde naar een plek van troost en voedsel. Zelfs meneer Grayson, die zich eerder had beklagd, voelde zich aangetrokken. Toen hij een warm brood aannam, beseftte hij dat dezelfde geur die hij vroeger verafschuwde, hem nu kracht gaf.

Het christendom is meer dan fundamentele overtuigingen of theologische reflectie. Het gaat om mensen, gemeenschappen en een God die bij ons is in onze donkerste momenten of op de hoogste toppen van ons succes. In de tweede brief aan de Korintiërs kunnen we veel leren over het leven en de bediening van Paulus door zijn omgang met de kerk. We beseffen opnieuw dat meer dan onze woorden, onze houding en relaties de geur van Christus uitdragen en een wereld aantrekken die naar hoop verlangt.

Thema

De les van deze week benadrukt een aantal belangrijke thema's. Hieronder volgen enkele van die thema's:

1. **Gods troost in het lijden:** God troost ons in onze momenten van lijden en stelt ons in staat ook anderen te troosten (2 Korintiërs 1:3-7).
2. **Op God vertrouwen en niet op onszelf:** Lijden leert ons op God te vertrouwen (2 Korintiërs 1:8-11).
3. **Integriteit en trouw in dienstbaarheid:** Christelijke dienstbaarheid moet oprecht zijn en Gods trouw weerspiegelen (2 Korintiërs 1:12-14, 17-22).
4. **Vergeving en herstel:** Zending die door liefde wordt gedreven, is op zoek naar herstel en niet naar veroordeling (2 Korintiërs 2:5-11).

5. **De geur van Christus:** Ons leven moet de boodschap van Christus uitstralen, zoals een aangename geur, zelfs wanneer sommigen het afwijzen (2 Korintiërs 2:14-17).

Deel 2: Commentaar

1. Historische achtergrond van 2 Korintiërs: Het auteurschap van Paulus voor de tweede brief aan de Korintiërs is nooit serieus in twijfel getrokken en werd als zodanig erkend door de vroege kerkvaders, waaronder Polycarpus (ca. 155 na Chr.), Irenaeus (ca. 185 na Chr.), Clemens van Alexandrië (ca. 200 na Chr.) en Tertullianus (ca. 210 na Chr.). Maar, zoals sommigen opmerken, is 2 Korintiërs ‘zeker de brief van Paulus met de meest gecompliceerde reeks historische, sociale en gemeenschappelijke elementen erachter.’⁸⁷

Een van de redenen voor deze complicaties is de niet erg vloeiende overgangen tussen onderwerpen en de abrupte veranderingen in toon. De brief is mogelijk geschreven gedurende een langere periode, terwijl Paulus door Macedonië reisde, waarbij hij te maken kreeg met veranderende omstandigheden en wellicht zelfs aanvullend nieuws ontving van de gemeente. Deze omstandigheden en informatie kunnen hebben geleid tot aanvullende onderwerpen die los lijken te staan van de andere, reeds genoemde onderwerpen.

2. Zending gedreven door liefde: In 2 Korintiërs 1-2 benadrukt Paulus verschillende belangrijke kenmerken van een bediening die gedreven wordt door liefde. Zijn persoonlijke ervaringen, waaronder lijden, vergeving en oprechtheid, laten zien hoe een ware christelijke bediening gemotiveerd moet worden door Gods liefde, in plaats van door persoonlijk gewin of status. Onderstaande subcategorieën zijn te vinden in de Bijbeltekst en kunnen besproken worden in je sabbatschoolgroep:

(a) *Mededogen en troost (2 Korintiërs 1:3-7):* Paulus beschrijft God als de ‘God die zich over ons ontfermt’ en de ‘God die troost.’⁸⁸ Mededogen (of barmhartigheid) en troost zijn precies wat Paulus van God ontving in zijn eigen beproevingen. Zo kon de apostel deze barmhartigheid ook aan de mensen om hem heen tonen, inclusief zijn gemeenten. Een bediening die gedreven wordt door mededogen biedt troost aan anderen, net zoals God ons troost in ons lijden. Bediening gaat niet over macht of controle, maar over het delen in de pijn van mensen en hen naar Christus wijzen. Paulus herinnert de Korintiërs eraan dat zijn eigen lijden hem in staat stelde anderen die lijden beter te begrijpen en bij te staan.

(b) *Afhankelijkheid van God, niet van jezelf (2 Korintiërs 1:8-11):* In dit tweede deel van de proloog (of begroetingsgedeelte) herinnert Paulus zich een tijd waarin hij onder extreme druk stond, boven zijn krachten werd belast en zelfs wanhoopte aan het leven. In plaats van op zichzelf te vertrouwen, vertrouwde hij op God, die de macht heeft om de doden op te wekken. De beeldspraak van de opstanding wordt hier gebruikt om te laten zien dat God in staat is het onmogelijke te doen wanneer we op Hem vertrouwen. Een door liefde gedreven bediening is afhankelijk van Gods kracht, niet van menselijk vermogen. Paulus nodigt zijn toehoorders uit om niet te doen alsof ze alle antwoorden hebben, maar om mensen te wijzen op hun vertrouwen in God, die zijn kinderen uit beproevingen verlost.

(c) *Integriteit en oprechtheid (2 Korintiërs 1:12-14):* Paulus benadrukt dat zijn bediening met heiligheid, oprechtheid en transparantie werd uitgevoerd, niet door wereldse wijsheid maar door Gods genade. Paulus verdedigt zich tegen beschuldigingen van onbetrouwbaarheid en inconsistentie en verzekert de Korintiërs dat hij niet bedrieglijk handelde toen hij zijn reisplannen wijzigde.⁸⁹ Deze

⁸⁷ Philip Towner, “Corinthians, Second Letter To” in *The New Interpreter’s Dictionary of the Bible*, red. K. Doob Sakenfeld (Nashville, TN: Abingdon Press, 2006), deel 1, blz. 744.

⁸⁸ 2 Korintiërs 1:3

⁸⁹ 2 Korintiërs 1:15-18

integriteit en oprechtheid zijn gebaseerd op Gods trouw en worden duidelijk in Paulus' Christusgerichte prediking, zoals vermeld in 2 Korintiërs 1:20: 'In Hem worden alle beloften van God ingelost; en daarom is het ook door Hem dat we amen zeggen, tot Gods eer.' Een bediening die gedreven wordt door liefde manipuleert of bedriegt niet, maar handelt met eerlijkheid en integriteit.

(d) *Trouw aan Gods beloften (2 Korintiërs 1:18-22)*: Paulus benadrukt dat Gods beloften in Christus altijd 'ja' zijn. Een bediening die gedreven wordt door liefde, richt zich op Gods trouw, niet op menselijke inconsistenties. Het werk van de heilige Geest beschrijft drie hoofdactiviteiten. Ten eerste geeft Hij de gelovige een 'fundament.'⁹⁰ Het werkwoord dat hier gebruikt wordt, staat in de tegenwoordige tijd, wat een voortdurend effect suggereert. Ten tweede is de gelovige 'gezalfd' om het goede nieuws met de wereld te kunnen delen, zoals een priester of Leviet dat in het Oude Testament zou hebben gedaan. Ten slotte waarmerkt de Geest gelovigen in hun hart als Gods eigendom, en verzekert hen van zijn toewijding. Paulus beschrijft dit zegel als een 'garantie' (of voorschot, Grieks *arrabōn*), zodat de gelovige verzekerd kan zijn van Gods betrouwbaarheid en zijn onveranderlijke beloften.

(e) *Vergeving en verzoening (2 Korintiërs 2:5-11)*: Paulus spoort de Korintiërs aan een berouwvol gemeentelid dat pijn had veroorzaakt, te vergeven en te herstellen. Een kerk die gedreven wordt door liefde, streeft naar verzoening, niet naar straf of wraak. Paulus vervolgt door te stellen dat een onvergevende geest Satan een voet aan de grond geeft in de kerk. In plaats van wrok te koesteren, streeft een liefdevolle bediening ernaar om verbroken relaties met genade en barmhartigheid te herstellen.

3. De geur van Christus (2 Korintiërs 2:14-17): Geuren communiceren non-verbaal. Slechte geuren stoten ons bijvoorbeeld af. Goede geuren daarentegen zijn aantrekkelijk en kunnen diep in onze emoties doordringen. De geur van een favoriet gerecht kan lang vergeten emoties in ons oproepen en ons herinneren aan thuis, familie of feestelijke gelegenheden. Geuren waren belangrijk in de culturele context van de bijbelse wereld, omdat ze vaak fungeerden als een verlengstuk van de persoonlijkheid van degene die ze droeg. Priesters en koningen (evenals het heiligdom) werden in het Oude Testament gezalfd, en de samenstelling van de zalfolie suggereert een sterke geur met kaneel, mirre, riet en cassia.⁹¹ Ook was het gebruikelijk om specifieke personen of plaatsen te zalven als behorend tot God, wiens geur ze nu droegen.

Paulus gebruikt de geurmetafoor in verband met een triomftocht (waarbij hij het in de gedachten van zijn toehoorders koppelt aan bekende Romeinse triomftochten). Tijdens deze triomfen werden bewijzen van de overwinning getoond. Voor Paulus was de Korintische gemeente – met al haar zwakheden en interne uitdagingen – het bewijs van het succes van zijn verkondiging te midden van beproevingen. Bovendien waren gelovigen voor Paulus 'een reukoffer waarvan de geur, die overal verspreid is, de reddende kennis van Christus is'.⁹² De bediening moet mensen tot Christus trekken, net zoals een zoete geur een ruimte vult. Voor sommigen is het evangelie echter een aanstoot, zoals de geur van de dood.

Deel 3: Toepassing

Een bediening die door liefde wordt gedreven, kan mensen bereiken die naar hoop verlangen. Voor zo'n bediening zijn medeleven, integriteit, oprechtheid en trouw aan Gods beloften nodig. Uiteindelijk zullen degenen die Jezus hebben ontmoet en door Hem zijn veranderd, als een geur zijn die anderen

⁹⁰ 2 Korintiërs 1:21

⁹¹ Vergelijk met Exodus 30:22-33

⁹² "2 Corinthians" in *Andrews Bible Commentary*, red. Ángel Manuel Rodríguez et al. (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2022), blz. 1665

aantrekt die op zoek zijn naar verlossing. De eerste hoofdstukken van de tweede brief van Paulus aan de Korintiërs introduceren dit soort bediening, terwijl Paulus zijn eigen bediening verdedigt. Bespreek op basis van 2 Korintiërs 1-2 onderstaande vragen in je sabbatschoolgroep:

1. Waarom zijn mededogen en genade essentieel voor een door liefde gedreven bediening? Welke voorbeelden uit de Bijbel illustreren deze eigenschappen?
2. Velen van ons houden er niet van om afhankelijk te zijn van anderen. Waarom is het belangrijk om in onze gemeenten te leren op elkaar te vertrouwen?
3. Paulus benadrukt herhaaldelijk openheid en integriteit in zijn omgang met gemeenten en individuen. Waarom is integriteit zo belangrijk in onze relaties?
4. Wat is het belang van Gods beloften in jouw leven? Hoe zou je aan een vriend die niet naar de kerk gaat uitleggen dat zijn beloften betrouwbaar zijn?
5. Mahatma Gandhi zou hebben gezegd: 'De zwakken kunnen nooit vergeven. Vergeving is het kenmerk van de sterken.' Waarom is vergeving essentieel in onze relaties, zowel binnen als buiten de kerk?

Werkwijzer kwartaal 3 2026

5 september

Les 10: Authentieke christelijke bediening

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: 2 Korintiërs 4:8-10

Lezen: 2 Korintiërs 3-7.

Introductie

Een jonge predikant, net afgestudeerd aan het seminarie, arriveerde bij zijn eerste kerkelijke aanstelling met een dikke map in zijn hand. Daarin zaten lovende aanbevelingsbrieven – van professoren, voormalige predikanten en mentoren. Hij overhandigde ze trots aan het kerkbestuur, ervan overtuigd dat ze de sleutel waren tot het winnen van vertrouwen en het bewijzen van zijn waarde. Helaas liep het na een paar maanden niet zoals gepland. Zijn preken klonken vlak. De gemeente was afstandelijk. Hij werkte hard, maar er ontbrak iets.

Op een dag nodigde een ouder lid hem bij haar thuis uit. Ze luisterde aandachtig naar zijn frustraties en zei toen iets wat hij nooit zou vergeten: ‘We hebben geen brief nodig die ons vertelt hoe goed je bent. We moeten Christus in je zien. Laat ons je hart zien. Laat ons zien hoe God je heeft veranderd – en laat God ons dan door jou veranderen.’ Het was een keerpunt. Hij stopte met proberen indruk te maken en begon zijn hart te openen. Hij bezocht huizen. Hij bad met mensen. Hilde met hen. Deelde zijn eigen worstelingen. En na verloop van tijd begonnen levens te veranderen – niet vanwege zijn kwalificaties, maar omdat de Geest werkte door een authentiek hart.

In 2 Korintiërs 3-7 richt de apostel Paulus zijn boodschap op authentieke bediening. Hij herinnert de Korintiërs eraan dat authentieke bediening niet draait om uiterlijke aanbevelingsbrieven of geestelijke prestaties. Het gaat veeleer om harten die door de Geest veranderd zijn, om dienaren die open en kwetsbaar zijn, en om een leven dat de glorie van God weerspiegelt. Paulus nodigt ons uit tot een diepere visie op bediening, een bediening die geleid wordt door de Geest, emotioneel eerlijk is en een krachtige transformatie teweegbrengt.

Thema

De les van deze week benadrukt vier belangrijke thema's:

1. **Geestelijke transformatie:** Dienstbaarheid leidt tot veranderde levens door de Geest.
2. **Emotionele eerlijkheid:** Ware bediening omvat kwetsbaarheid en openheid.
3. **Morele integriteit:** Predikanten zijn geroepen tot heiligheid en afstand nemen van wereldlijke compromissen.
4. **Relationele verzoening:** Dienstbaarheid is op zoek naar herstelde relaties door waarheid en genade.

Deel 2: Commentaar

1. Achtergrond: Aanbevelingsbrieven in de Grieks-Romeinse wereld: Korinthe, een welvarende, kosmopolitische stad in het Romeinse Rijk met een etnisch en sociaal diverse bevolking, weerspiegelde de waarden van de mediterrane samenlevingen van die tijd, met een nadruk op eer, schaamte, status en publieke erkenning. Rijke beschermheren ondersteunden cliënten en verwierven invloed, vaak in ruil voor publieke lof en loyaliteit. Bekwame redenaars werden verafgood. Mensen voelden zich aangetrokken tot sprekers die welsprekend, gemakkelijk en vol van zichzelf waren. Veel zogenaamde 'superapostelen' voldeden aan dit profiel.

Paulus vermeed bewust wereldse welsprekendheid of manipulatie.⁹³ Hij diende in zwakheid en nederigheid, waarbij hij de kracht van de Geest benadrukte, niet menselijke wijsheid. Paulus' nederige bediening, vol opoffering en lijden, botste met de Korintische waarden van macht, charisma en status.

In zo'n klimaat waren aanbevelingsbrieven belangrijk. 'Dergelijke brieven waren bekend in de Grieks-Romeinse wereld en functioneerden tegen de achtergrond van mediterrane concepten van eer en schaamte. Reizigers droegen vaak aanbevelingsbrieven bij zich die hun vrienden voor hen hadden geschreven om een gunst te vragen, zoals gastvrijheid, hulp of werk. De schrijver van de brief prees de reiziger en vroeg de ontvanger in wezen om op zijn of haar oordeel over het karakter van de briefdrager te vertrouwen. Ontvangers van aanbevelingsbrieven begrepen hun verplichting om de briefdrager op dezelfde manier te behandelen als de schrijver. Dergelijke brieven bevatten meestal kenmerken die ook in andere Grieks-Romeinse brieven voorkwamen, zoals een opening, een afsluiting en groeten.'⁹⁴

Paulus stelt dat hij niet met zulke brieven kwam, maar dat zijn aanbevelingsbrief te 'lezen' was in het bestaan van de Korintische gemeente zelf: 'U bent zelf onze aanbevelingsbrief, in ons hart geschreven, maar voor iedereen te zien en te lezen.'⁹⁵ Bediening in Korinthe betekende bediening tegen de stroom in – met name tegen een cultuur die geobsedeerd was door macht, status en zelfverheerlijking. Paulus gaf het voorbeeld van een op de Geest gebaseerde, opofferende en authentieke bediening die naar wereldse maatstaven zwak leek, maar wees naar de glorie van Christus.

2. Geestelijke transformatie: Authentieke christelijke bediening is geworteld in de Geest, niet in menselijke kwalificaties, en leidt tot levens die door de Geest veranderd zijn. 2 Korintiërs 3:1-9 staat centraal in Paulus' visie op authentiek christelijk leiderschap en evangelisatie. Paulus verdedigt zijn bediening tegen critici in Korinthe die onder de indruk waren van uiterlijke kwalificaties – aanbevelingsbrieven, welsprekende toespraken en geestelijke show. Paulus reageert niet met opscheppen, maar door de bediening zelf opnieuw te definiëren: het is geen menselijke prestatie, maar een goddelijk werk, uitgevoerd door de heilige Geest.

Paulus begint door erop te wijzen dat het ware bewijs van zijn bediening niet een cv is, maar de Korintiërs zelf.⁹⁶ Het ware bewijs zit niet in kwalificaties, maar in veranderde mensen. De Geest schrijft in harten, niet op papier. Paulus illustreert dit idee met een verwijzing naar de Tien Geboden, die in steen geschreven stonden. Hij contrasteert deze beeldspraak met de werking van de Geest, door wie God het verbond innerlijk maakt door het in onze harten te schrijven – een vervulling van de belofte van het nieuwe verbond die in het Oude Testament te vinden is.⁹⁷

Paulus beweert niet zelfvoorzienend te zijn; hij is geen zelfbenoemde apostel. De bediening is 'niet van de wet, maar van de Geest.'⁹⁸ De wet alleen doodt (door de zonde aan het licht te brengen); de

⁹³ Zie 1 Korintiërs 2:1-5

⁹⁴ Derek R. Brown en Wendy Widder met E. Tod Twist, "2 Corinthians" in *Lexham Research Commentary*, red. John D. Barry (Bellingham, WA: Lexham Press, 2013), aantekeningen bij 2 Korintiërs 3:1–3, Logos digitale editie

⁹⁵ 2 Korintiërs 3:2

⁹⁶ 2 Korintiërs 3:1-3

⁹⁷ Vergelijk Jeremia 31:33; Ezechiël 36:26-27

⁹⁸ 2 Korintiërs 3:6

Geest geeft leven (door wedergeboorte en genade). De bekwaamheid voor de bediening is iets wat God schenkt, niet iets wat we verdienen of erven.

In 2 Korintiërs 3:7-9 contrasteert Paulus twee bedieningen: de bediening van de dood versus de bediening van de Geest.

Oude verbond (Wet)	Nieuwe verbond (Geest)
In steen gebeiteld	Geschreven in het hart
Veroordeelt	Geeft rechtvaardigheid
Glorie die vervaagt	Glorie die toeneemt
Leidt tot de dood	Schenkt leven

Paulus bagatelliseert de wet niet en noemt deze ook niet slecht. De wet is inderdaad niet slecht (hoe zou dat ook kunnen, aangezien zij door God is gegeven!); zij legt veeleer de zonde bloot en veroordeelt het kwaad. De Geest verandert en rechtvaardigt door Christus. De glorie van de bediening van de Geest overtreft zelfs de glorie van Mozes' gelaat op de Sinaï. Alle bediening moet op Christus gericht zijn om mensen tot het leven, de gerechtigheid en de heerlijkheid van Christus te brengen.⁹⁹ Strategie zonder de Geest is slechts lawaai.

3. Emotionele eerlijkheid: 2 Korintiërs 6:11–13 en 7:2–4 onthullen een van de meest emotioneel geladen en pastoraal kwetsbare momenten in de brieven van Paulus. Hij begint dit gedeelte met een persoonlijke, bijna intieme oproep: 'Wij zeggen u dit alles ronduit, Korintiërs, want wij hebben u in ons hart gesloten.' Paulus is niet terughoudend of manipulatief – hij communiceert met oprechtheid, duidelijkheid en emotionele eerlijkheid. Zijn open hart weerspiegelt een diepe liefde, ook al staat de relatie onder druk. In een stad als Korinthe, waar relaties vaak transactioneel waren en het publieke imago van groot belang was, was Paulus' rauwe openheid tegen de heersende cultuur in. Hij speelde geen toneelstuk; hij legde zijn ziel bloot. Hij verlangt naar wederzijdse liefde, niet als een verplichting, maar als een teken van oprechte gemeenschap in Christus.

Paulus laat zien dat authentieke christelijke bediening niet eenzijdig is. Het gaat om het uitnodigen van anderen, niet alleen om hen te onderwijzen. Authentieke christelijke bediening creëert ook ruimte voor wederzijds vertrouwen, niet alleen voor leiderschap van bovenaf. Het riskeert afwijzing, in de wetenschap dat liefde soms niet wordt beantwoord. Emotionele expressie was voor Paulus geen zwakte – het was liefde gevormd door het evangelie.

4. Morele integriteit: Een rode draad in Paulus' visie op authentieke bediening is morele integriteit. Predikanten zijn niet alleen boodschappers van het evangelie – zij moeten het ook belichamen. Hun leven moet de heiligheid weerspiegelen van de God die zij verkondigen. Elke bediening moet geworteld zijn in waarheid en openheid.¹⁰⁰ Er is geen plaats voor manipulatie, verborgen motieven of verwaterde leerstellingen.

Integriteit betekent een onberispelijk leven leiden, zowel in het openbaar als privé. Evangeliedienaren moeten compromissen vermijden, vooral wanneer ze onder druk staan. Heiligheid is geen perfectie. Het is veeleer consistentie.¹⁰¹

⁹⁹ Verder uitgewerkt in 2 Korintiërs 3:18

¹⁰⁰ 2 Korintiërs 4:2

¹⁰¹ 2 Korintiërs 6:3

2 Korintiërs 6:14 wordt vaak breed toegepast, maar de context spreekt rechtstreeks tot de roeping van de bediening tot afzondering – niet tot isolatie, maar tot een apart leven, dat zich duidelijk onderscheidt van de patronen en waarden van de wereld. Paulus pleit niet voor een veroordelende houding, maar roept op tot een radicale trouw aan God boven wereldse systemen. Paulus wijst erop dat de boodschap niet los kan worden gezien van de boodschapper. Morele integriteit is niet optioneel – het is essentieel voor geloofwaardigheid, kracht en vruchtbaarheid in de bediening.

5. Relatieve verzoening: Een van de mooiste en vaak over het hoofd geziene aspecten van authentieke bediening is de toewijding aan relationele verzoening. Bediening draait niet alleen om het verkondigen van de waarheid; het gaat om het herstellen van verbroken relaties, zowel tussen God en de mensheid als tussen mensen onderling.

Het hart van Paulus in 2 Korintiërs is diep relationeel. De kern van zijn boodschap wordt gevormd door de bediening van verzoening.¹⁰² Het evangelie is niet alleen een boodschap van vergeving; het is een herstel van de relatie tussen de zondige mensheid en een heilige God. Elke gelovige is met diezelfde missie belast. Bediening die verzoening belichaamt, zal mensen altijd terugleiden naar het hart van God.¹⁰³

Paulus smeekt de Korintiërs om nu te reageren – niet alleen op het evangelie, maar ook op de genade van verzoening.¹⁰⁴ Er is hier sprake van een goddelijke urgentie. Herstel is niet iets om uit te stellen. Elk uitstel verlengt de schade. Verzoening is niet alleen emotioneel; het is missionair. Een verzoend volk weerspiegelt het verzoenende hart van God.

Deel 3: Toepassing

Bespreek onderstaande vragen met je groep terwijl je nadenkt over 2 Korintiërs 3-7:

1. Op welke gebieden in je leven voel je je zwak of gebroken, en hoe zou God die punten kunnen gebruiken om zijn kracht te tonen?
2. Heb je de neiging om je worstelingen in de bediening te verbergen, of gebruik je ze juist om te getuigen van Gods genade? Leg uit.
3. Hoe ziet integriteit eruit in een cultuur die imago vaak belangrijker vindt dan authenticiteit?
4. Hoe kunnen we ons in ons dagelijks leven en in leiderschap wapenen tegen compromissen met wereldse waarden?
5. Wat leert het voorbeeld van Paulus ons over het omgaan met verbroken relaties in de bediening?
6. Waarom staat verzoening zo centraal in het evangelie? Hoe zou dat onze benadering van conflicten moeten beïnvloeden?
7. Hoe kunnen waarheid en genade samenwerken bij het helen van relaties?

¹⁰² 2 Korintiërs 5:18

¹⁰³ 2 Korintiërs 5:20

¹⁰⁴ 2 Korintiërs 6:2

Werkwijzer kwartaal 3 2026

12 september

Les 11: Rentmeesterschap en zendingswerk

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: 2 Korintiërs 8:9

Lezen: 2 Korintiërs 8–9.

Introductie

Maya, een jonge ondernemster, had net een kleine tech-startup opgericht die zich richtte op de gezondheid van de gemeenschap. Haar team was klein, het budget krap en de toekomst onzeker, maar ze geloofden heilig in hun missie.

Tijdens hun eerste winstgevende kwartaal stelde Maya voor om, in plaats van alles te herinvesteren in groei zoals de meeste startups doen, een deel te doneren aan een non-profitorganisatie die kansarme scholen helpt toegang te krijgen tot hulpmiddelen voor geestelijke gezondheidszorg. Haar team aarzelde. ‘Moeten we niet wachten tot we stabiel zijn?’ vroeg iemand.

Maya antwoordde: ‘Als we alleen maar geven wanneer het goed uitkomt, is het dan werkelijk vrijgevigheid? Laten we ons laten leiden door een doel en niet slechts winst.’

Het bedrijf deed de donatie. Het was geen enorm bedrag, maar wel betekenisvol. Maanden later opende de donatie onverwachte deuren: nieuwe partnerschappen, aandacht in de pers en zelfs een grote investeerder die zich aangetrokken voelde tot hun waarden.

Dit verhaal weerspiegelt de kern van 2 Korintiërs 8–9: vrijgevigheid gaat niet over wachten tot je er ‘klaar voor’ bent – het gaat over vertrouwen op God, geven van wat je hebt, en zien hoe Hij het vermenigvuldigt voor anderen en voor jou.

Thema

Rentmeesterschap is belangrijk in de les van deze week. We richten ons op drie belangrijke thema’s die te vinden zijn in 2 Korintiërs 8-9:

1. **Vrijgevigheid als uitdrukking van Gods genade.** De Macedoniërs gaven blijmoedig ondanks hun armoede en lieten daarmee zien dat het ware geven uit het hart komt en niet uit overvloed (2 Korintiërs 8:1-5).
2. **Christus, het voorbeeld van vrijgevigheid.** Hij gaf zijn rijkdom op om anderen geestelijk te kunnen verrijken.
3. **Financiële integriteit doet ertoe.** Paulus verzekert betrouwbaarheid in het behandelen van de collecte, zodat iedereen die erbij betrokken is wordt beschermd.

Deel 2: Commentaar

1. Achtergrond: Korinthe als commercieel centrum: De stad Korinthe was strategisch gelegen op een landengte die het Griekse vasteland verbond met de Peloponnesos. Goederen uit Europa en Azië passeerden de grens, waardoor het een centrum van handel en rijkdom werd. De stad werd in 44 voor onze jaartelling herbouwd door Rome en bevolkt door vrijgelaten slaven, kooplieden en ondernemers, wat bijdroeg aan een sterke Romeinse invloed en een divers economisch klimaat. De nieuwtestamentische geleerde Jerome Murphy-O'Connor merkt op: 'De eerste kolonisten waren voormalige slaven uit Griekenland, Syrië, Judea en Egypte die alles te winnen hadden. Ze begonnen met het plunderen van graven om in hun levensonderhoud te voorzien, maar de locatie had zoveel economisch potentieel dat binnen vijftig jaar een aantal inwoners miljonairs waren.'¹⁰⁵

De meest voorkomende valuta in Korinthe waren Romeinse munten, met name denarii en sestertiën, maar er werden ook Griekse munten (zoals drachmen) gebruikt. De munten werden gemaakt van edelmetalen (zilver, brons en soms goud), en hun waarde was gebaseerd op gewicht en metaalgehalte. Handel betrof niet alleen munten, maar ook ruilhandel en kredietsystemen, vooral bij grotere transacties of tussen vertrouwde partijen. Informeel bankieren was gebruikelijk; geldwisselaars en geldschietters opereerden op marktplaatsen of in tempels en boden leningen en valutawissel aan. De rentetarieven konden hoog zijn en schulden konden leiden tot slavernij, vooral voor de lagere klasse. Tempels fungeerden soms als financiële centra, waar mensen geld stortten of leningen afsloten.

Er bestond een grote kloof tussen rijk en arm in Korinthe. Een bekend spreekwoord, geciteerd door de Griekse geograaf Strabo (en ook aangehaald door de Romeinse dichter Horatius), vat de mentaliteit van Korinthe in die tijd goed samen: 'De reis naar Korinthe is niet voor iedereen weggelegd,' wat betekent dat alleen de sterksten de stad overleefden.¹⁰⁶

Rijke kooplieden en landeigenaren leefden in luxe, terwijl vele anderen – arbeiders, ambachtslieden en slaven – met veel minder moesten rondkomen. De vroege kerk in Korinthe bestond waarschijnlijk uit zowel rijke weldoeners als armere leden, waardoor kwesties van gelijkheid en vrijgevigheid, zoals in 2 Korintiërs 8-9, zo relevant waren. In de Grieks-Romeinse cultuur was geven vaak verbonden met eer en wederkerigheid: men gaf om gunst te verkrijgen, niet uit onbaatzuchtige liefde. Paulus' oproep tot opoffering en genade in 2 Korintiërs stond lijnrecht tegenover deze heersende praktijk. Hij spoorde de Korintiërs aan om te geven, niet voor eigen gewin of status, maar uit liefde, vanuit gelijkwaardigheid en vanuit christelijke vrijgevigheid.

2. Vrijgevigheid als uitdrukking van Gods genade: Paulus begint zijn betoog over rentmeesterschap door de gemeenten in Macedonië als voorbeeld van vrijgevigheid te noemen; hij doelt hier waarschijnlijk op de gemeenten in Filippi, Tessaloniki en Berea.¹⁰⁷ De royale giften in deze gemeenten waren niet het gevolg van de natuurlijke vrijgevigheid of rijkdom van de leden. In plaats daarvan wijst Paulus op Gods genade die in hen aan het werk was. Zelfs in zware beproevingen en armoede stroomden ze over van vreugde en gaven ze gul.

Deze achtergrond zet de toon voor het thema vrijgevigheid. Vrijgevigheid is niet alleen een besluit om te geven – het is een reactie op goddelijke genade. De Macedoniërs gaven niet omdat ze onder druk stonden of omdat ze er goed uit wilden zien. Hun geven was vrijwillig, vreugdevol en opofferingsgezind, gemotiveerd door dankbaarheid en liefde. Dit soort geven is volgens wereldse maatstaven onlogisch – het weerspiegelt een hart dat veranderd is en gemotiveerd wordt door genade, niet door economische overwegingen of verplichting. Ware vrijgevigheid vloeit voort uit een leven dat aan God is overgegeven. Wanneer mensen volledig van Hem zijn, volgen hun middelen vanzelf.

¹⁰⁵ Murphy-O'Connor, "Corinth" in *The New Interpreter's Dictionary of the Bible*, red. K. Doob Sakenfeld (Nashville: Abingdon, 2006), deel 1, blz. 733.

¹⁰⁶ Zie *The New Interpreter's Dictionary of the Bible*, deel 1, blz. 734

¹⁰⁷ 2 Korintiërs 8:1-5

Genade heroriënteert onze prioriteiten, waardoor geven niet alleen een daad van liefdadigheid is, maar ook van aanbidding.

Paulus noemt geven een 'genade' – hetzelfde woord dat hij gebruikt voor geestelijke gaven en Gods onverdiende gunst (*charis*). Hij zegt dat vrijgevigheid niet alleen een plicht is; het is een geestelijke daad, een goddelijke bekrachtiging.

3. Christus, het voorbeeld van vrijgevigheid: Paulus' oproep aan de Korintische gelovigen is gebaseerd op Christus' bereidheid om zichzelf voor ons te geven, terwijl wij nog van God vervreemd waren. Vrijgevigheid gaat voor de christen niet over rijkdom, maar over aanbidding. Het gaat niet over schuldgevoel of druk, maar over genade. Wanneer we de onverdiende vrijgevigheid van God in Christus ervaren, worden we ertoe bewogen die genade te weerspiegelen door vrij, vreugdevol en opofferend te geven.

Christus als voorbeeld van vrijgevigheid is een van de meest diepgaande thema's in 2 Korintiërs 8 en 9. Paulus onderwijst niet alleen over geven, maar verankert het diep in het evangelie. Een centraal vers is 2 Korintiërs 8:9, dat luidt: 'Tenslotte kent u de liefde die onze Heer Jezus Christus heeft gegeven: Hij was rijk, maar is omwille van u arm geworden opdat u door zijn armoede rijk zou worden.' Dit vers vormt het theologische anker van Paulus' oproep.

'Hij was rijk.' Deze uitdrukking verwijst naar Christus' pre-existente glorie – zijn goddelijke status, eeuwige gemeenschap met de Vader en de rijkdommen van de hemel.

'Hij is omwille van u arm geworden.' Jezus ontledigde zichzelf, niet alleen door mens te worden, maar ook door afwijzing, lijden en uiteindelijk het kruis te verdragen.¹⁰⁸

'Opdat u door zijn armoede rijk zou worden.' Door zijn offer verkrijgen wij geestelijke rijkdom: vergeving, gerechtigheid, adoptie en eeuwig leven.

Paulus' punt is duidelijk. Vrijgevigheid gaat niet over geld, maar over zelfopofferende liefde. En niemand heeft meer gegeven dan Jezus. Paulus manipuleert de Korintiërs niet om te geven; hij daagt hen uit om hun liefde de liefde van Christus te laten weerspiegelen.

Ware vrijgevigheid is het bewijs van veranderde harten, gevormd door het voorbeeld van Jezus' opofferende liefde. Vrijwillig en vreugdevol geven weerspiegelt Christus.¹⁰⁹ Net zoals Jezus zichzelf gewillig en met vreugde voor ons heeft gegeven,¹¹⁰ worden gelovigen geroepen om in dezelfde geest te geven – niet uit schuldgevoel, maar uit genadevolle vreugde. Paulus herinnert de Korintiërs eraan dat wanneer we geven zoals Christus, we niet uitgeput raken, maar juist worden aangevuld door Gods genade. Dezelfde God die ons Christus gaf, ons grootste geschenk, is trouw en geeft ons wat we nodig hebben om gul te zijn.

4. Financiële integriteit doet ertoe: Naast de oproep tot vrijgevigheid, maakt Paulus zich grote zorgen over hoe het geld, dat bestemd is voor de ondersteuning van de noodlijdende gemeente in Jeruzalem, wordt beheerd. In 2 Korintiërs 8:18-21 legt hij het systeem zeer openlijk uit: 'Wij sturen een broeder met hem mee die om zijn werk voor het evangelie door alle gemeenten geprezen wordt. Bovendien is hij door de gemeenten in Macedonië gekozen om met ons mee op reis te gaan en ons te helpen bij dit goede werk, dat wij verrichten ter ere van de Heer en om onze goede bedoelingen te tonen. We willen vermijden dat ons beheer van deze rijke gaven onder verdenking komt te staan, want we proberen niet alleen tegenover de Heer het goede te doen, maar ook tegenover mensen.'

¹⁰⁸ Filippenzen 2:6-8

¹⁰⁹ 2 Korintiërs 9:7

¹¹⁰ Hebreeën 12:2

Paulus betoogt in 2 Korintiërs 8:18-21 dat betrouwbaarheid en transparantie twee belangrijke waarden zijn bij de opbouw van Gods koninkrijk. Deze twee eigenschappen zorgen ervoor dat alles op een onberispelijke manier gebeurt. Bovendien tonen ze verantwoording tegenover God en de mensen, en beschermen ze de missie – en Paulus zelf – tegen elke verdenking van misbruik.

Paulus' voorbeeld is een model van proactieve integriteit. Paulus wacht niet tot er vragen ontstaan; hij bouwt vanaf het begin geloofwaardigheid op. Paulus kiest meerdere mannen met een bewezen karakter om toezicht te houden op de collecte. Ze zijn niet alleen gekwalificeerd, maar staan ook bekend om hun integriteit en toewijding aan het evangelie. Hun karakter schept vertrouwen in het proces en zorgt voor gedeelde verantwoordelijkheid. In Paulus' ogen is het omgaan met geld – vooral geld dat voor Gods werk is gegeven – geen achteloze taak. Het is een heilige verantwoordelijkheid. Gods middelen moeten worden beheerd op een manier die Hem eert. Integriteit in financiën gaat niet alleen over het vermijden van fraude; het gaat over het behouden van de geloofwaardigheid van het evangelie en het opbouwen van vertrouwen in de gemeenschap.

Een belangrijke reden waarom mensen aarzelen om te geven, is een gebrek aan vertrouwen – ze vrezen dat hun geld misbruikt zou kunnen worden. Paulus pakt deze angst rechtstreeks aan. Door transparantie en verantwoording te benadrukken, maakt hij de weg vrij voor meer vrijgevigheid, omdat mensen met vertrouwen kunnen geven.

Paulus begrijpt dat financiële integriteit niet alleen over een persoonlijk geweten gaat; het gaat ook om een publiek getuigenis.

Deel 3: Toepassing

Bespreek onderstaande vragen met je groep terwijl jullie de les van deze week over 2 Korintiërs 8 en 9 doornemen. De vragen zijn bedoeld om persoonlijke bezinning, uitwisseling binnen de groep en praktische toepassing te stimuleren, waarbij de nadruk ligt op de hoofdthema's genade, vrijgevigheid, financiële integriteit en geven naar het voorbeeld van Christus.

1. Paulus zegt dat geven 'genade' is. Hoe verandert dit idee onze kijk op vrijgevigheid?
2. Wat zijn enkele redenen waarom we aarzelen om te geven, zelfs als we dat kunnen?
3. Hoe breng je in je eigen leven een evenwicht tot stand tussen verstandig rentmeesterschap en vrijgevigheid?
4. Lees 2 Korintiërs 9:6-7. Wat betekent het om een 'blijmoedige' gever te zijn, en hoe kunnen we zo'n hart ontwikkelen?
5. Wat bedoelt Paulus met 'God heeft een blijmoedige gever lief?' Waarom is houding belangrijk bij het geven?
6. Wat is een praktische stap die je deze week kunt zetten om te geven op een manier die Gods genade weerspiegelt?

Werkwijzer kwartaal 3 2026

19 september

Les 12: Valse leraren

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: 2 Korintiërs 10:4

Lezen: 2 Korintiërs 10-12.

Introductie

Stel je voor dat je met een kleine groep in onbekende bergen aan het wandelen bent. Het terrein is ruig, de mist is dik en je weet niet zeker welke weg je moet volgen. Plotseling verschijnt er een zelfverzekerde man. Hij is gekleed als een parkwachter, heeft een walkietalkie bij zich en zelfs een kaart. Hij zegt: ‘Jullie gaan de verkeerde kant op. Volg mij maar – ik ken een kortere weg.’

Opgelucht volgt de groep hem. Hij loopt met autoriteit, vertelt verhalen over eerdere reddingsacties en lijkt elke bocht en elke wending te kennen. Maar na een uur wordt het pad smaller, gevaarlijker en lijkt niets meer te kloppen. Iemand controleert zijn GPS en realiseert zich dat je gids je niet naar veiligheid leidt. Hij leidt je dieper de wildernis in.

Hij zag er zeker uit als een gids. Hij klonk overtuigend. Maar hij was geen gids – hij was een bedrieger. En de gevolgen van het blijven volgen van hem hadden dodelijk kunnen zijn.

Paulus heeft te maken met hetzelfde probleem in 2 Korintiërs 10–12. Er waren valse leraren de kerk binnengeslopen, die zich voordeden als apostelen en met charisma en autoriteit spraken. Maar ze predikten een andere Jezus en leidden mensen weg van de waarheid.

Paulus' reactie gaat niet alleen over zichzelf verdedigen. Het gaat erom de kerk te beschermen tegen geestelijk gevaar door bedriegers die eruit zagen en klonken als het echte werk, maar dat helemaal niet waren.

Thema

Deze week belichten we drie belangrijke thema's uit 2 Korintiërs 10-12. We bespreken ze terwijl we ons richten op de vraag hoe we om moeten gaan met geestelijke bedriegers en valse leraren. De thema's:

1. **Verdediging van het apostolische gezag:** Paulus verdedigt zijn bediening in antwoord op de beschuldigingen dat hij erg direct is in zijn brieven, maar zwak als persoon (2 Korintiërs 10:1-2, 10).
2. **Het gevaar van valse apostelen:** Paulus uit zijn zorgen over het feit dat de Korintische kerk wordt weggeleid van ware aanbidding van Christus (2 Korintiërs 11:2-3).
3. **Geestelijke oorlogvoering:** Paulus benadrukt dat hij geen wereldse wapens draagt, maar geestelijke. Die zijn 'zo krachtig dat ze bolwerken kunnen slechten voor God' (2 Korintiërs 10:4).

Deel 2: Commentaar

1. Achtergrond: Publieke prediking in het Korinthe van de eerste eeuw: In de eerste eeuw was de kerk in Korinthe een jonge, diverse gemeenschap in een rijke, immorele en filosofisch ingestelde Griekse stad. Als belangrijke havenstad trok Korinthe een stroom van religieuze ideeën, leraren en filosofieën aan. In deze omgeving was het gebruikelijk dat populaire Griekse leraren – met name retorici, filosofen en sofisten – de kost verdienden door rijke toehoorders te laten betalen voor lezingen, privélessen of mentorschap. De waarde van een leraar werd vaak afgemeten aan zijn honorarium; Protagoras rekende hoge tarieven en Isocrates leidde een eliteschool waar studenten aanzienlijke bedragen aan collegegeld betaalden. Status was van groot belang en leraren zoals Gorgias hielden uitgebreide openbare toespraken om betalende studenten aan te trekken. Zelfs Dio Chrysostomus bekritiseerde dergelijke figuren en zei: ‘Ze zijn als acteurs op een toneel, die niet voor de waarheid spelen, maar voor zilver en applaus.’¹¹¹

Retorische kracht werd vaak geassocieerd met viriliteit en mannelijkheid. ‘Iedere man die in de eerste-eeuwse Romeinse wereld naar een leiderschapspositie streefde, werd vrijwel voortdurend beoordeeld op zijn mannelijkheid door zijn toehoorders en rivalen.’¹¹²

Tegen deze achtergrond kreeg Paulus te maken met tegenstand van valse leraren in Korinthe. Deze Joods-christelijke missionarissen, die Paulus spottend ‘geweldige apostelen’ noemde,¹¹³ vielen Paulus aan vanwege zijn gebrek aan spreekvaardigheid, zijn lijden en zijn weigering om geld te vragen – gedragingen die, naar Griekse maatstaven, niet indrukwekkend leken. De valse leraren propageerden een legalistischer, op werken gebaseerd evangelie, pronkten met spirituele ervaringen en droegen aanbevelingsbrieven bij zich om hun aanzien te vergroten. Hun invloed bedreigde de zuiverheid van het evangelie, doordat ze de kerk aanspoorden om leiders te beoordelen op uiterlijk succes in plaats van op christelijke nederigheid. Paulus ging deze invloed bewust tegen door als tentenmaker te werken en onbetaald te prediken,¹¹⁴ hoewel sommigen deze praktijken als een teken van zwakte zagen. Paulus herinnerde de Korintiërs eraan dat deze valse leraars, in tegenstelling tot hem, degenen waren die ‘u tiranniseert, uitzuigt, onderwerpt, zich boven u verheft en u beledigt.’¹¹⁵

2. Verdediging van het apostolische gezag: In 2 Korintiërs 10-11 verdedigt Paulus hartstochtelijk zijn apostolische gezag en bediening tegen kritiek en valse leerstellingen. In 2 Korintiërs 10 gaat hij in op de beschuldiging: ‘In zijn brieven slaat hij weliswaar een gewichtige en imponerende toon aan, maar zijn persoonlijk optreden is zwak en wat hij zegt heeft weinig te betekenen.’¹¹⁶ Hij stelt dat zijn autoriteit rechtstreeks van Christus komt, niet van zijn eigen kracht of wijsheid. Hij benadrukt dat zijn roem niet voortkomt uit hoogmoed, en beweert: ‘als we ons op iets beroemen, we blijven binnen de grenzen die God ons heeft gesteld. Ook u valt daarbinnen.’¹¹⁷ Paulus legt uit dat hij niet roemt over zaken die buiten het bereik van zijn missie vallen, noch vergelijkt hij zichzelf met anderen. Zijn autoriteit wordt immers bepaald door Gods wil, en elke erkenning die hij ontvangt, dient om het evangelie te verspreiden in de gebieden die God hem heeft toegewezen.¹¹⁸ Hoewel sommigen hem persoonlijk misschien nederig vinden, weerspiegelen zijn brieven de ernst van zijn missie, en hij is bereid daadkrachtig op te treden wanneer dat nodig is.

¹¹¹ *Orations*, 32.11

¹¹² Jennifer Larson, “Paul’s Masculinity” in *Journal of Biblical Literature*, deel 123, nr. 1 (2004), blz. 87.

¹¹³ 2 Korintiërs 11:5; 12:11

¹¹⁴ Handelingen 18:3; 2 Korintiërs 11:7-9

¹¹⁵ 2 Korintiërs 11:20

¹¹⁶ 2 Korintiërs 10:10

¹¹⁷ 2 Korintiërs 10:13

¹¹⁸ 2 Korintiërs 10:15-16

In 2 Korintiërs 11 spreekt Paulus zijn zorg uit voor de Korintiërs, een diepe, beschermende liefde, uit vrees dat ze door valse apostelen op een dwaalspoor zouden worden gebracht.¹¹⁹ Deze valse apostelen vermommen zich als ‘apostelen van Christus.’¹²⁰ In werkelijkheid zijn ze bedrieglijk en gevaarlijk. Paulus waarschuwt dat zulke mensen lijken op Satan, die zich voordoeft als een ‘engel van het licht’¹²¹ en dat hun leer het evangelie verdraait. Hij spoort de Korintiërs aan om waakzaam en onderscheidend te zijn en herinnert hen eraan dat zijn eigen bediening gebaseerd is op integriteit en de waarheid van Christus, in schril contrast met de leugens van de bedrieglijke arbeiders.¹²²

3. Het gevaar van valse apostelen: In 2 Korintiërs 11 spreekt Paulus over het gevaar van valse apostelen en benadrukt hij thema's als goddelijke jaloezie, de verdraaiing van het evangelie en de misleiding van geestelijke leiders. Hij begint met zijn diepe bezorgdheid over de Korintiërs, omdat hij vreest dat ze worden afgeleid van een oprechte toewijding aan Christus. Paulus waarschuwt voor hen die een andere Jezus of een ander evangelie prediken en spoort de Korintiërs aan trouw te blijven aan de leer die ze aanvankelijk hebben ontvangen. Hij noemt deze valse apostelen rechtstreeks bij naam en beschrijft hen als bedrieglijke werkers die zich voordoen als ware vertegenwoordigers van Christus en gaat zelfs zo ver dat hij waarschuwt dat Satan zelf kan verschijnen als een engel van licht.

In schril contrast hiermee neemt Paulus sarcastisch de toon van zijn tegenstanders aan, ontmaskert hij hun dwaasheid en roemt hij in zijn eigen lijden omwille van Christus.¹²³ Daarmee ontmaskert hij de bedrieglijke aard van deze valse leraars en laat hij zien hoe hun zelfverheerlijking in schril contrast staat met het authentieke offer en de zwakheid die Paulus gewillig omarmt in zijn bediening. Bovendien beschrijft Paulus in 2 Korintiërs 12 een visioen van de hemel, maar bagatelliseert hij dit en weigert hij te pochen.¹²⁴ Hij spreekt over een ‘doorn in het vlees’ die hem gegeven is om hem nederig te houden, waarmee hij aantoont dat Gods kracht volmaakt wordt in zwakheid.¹²⁵ Paulus herinnert de Korintiërs eraan dat hij de tekenen van een ware apostel heeft getoond door geduld, ‘tekenen, wonderen en grote daden.’¹²⁶ Daarmee contrasteert hij zijn onbaatzuchtige motieven met die van de valse leraars. Hij geeft uiting aan een diep verlangen om hen op te bouwen in plaats van hen te belasten, waarmee hij zijn oprechte zorg voor de gemeente en zijn toewijding aan hun geestelijk welzijn benadrukt.

4. Geestelijke oorlogvoering: In 2 Korintiërs 10:4 benadrukt Paulus dat de strijd die hij voert niet met wereldse wapens wordt gestreden, maar met geestelijke wapens die ‘zo krachtig [zijn] dat ze bolwerken kunnen slechten voor God.’ Deze passage benadrukt het concept van geestelijke oorlogvoering, waarin de vijand niet menselijk of aards is, maar geestelijk van aard – gemanifesteerd in de krachten van duisternis en misleiding die de waarheid van het evangelie proberen te ondermijnen. Paulus verwijst niet naar fysieke gevechten of aardse strijd, maar naar de onzichtbare strijd waarin gelovigen verwickeld zijn terwijl ze ernaar streven te leven volgens Gods waarheid in een wereld vol tegengestelde ideologieën en valse leringen. In 2 Korintiërs 11:13 vestigt Paulus de aandacht op de valse apostelen en hun leringen, en beschrijft hen als ‘Schijnapostelen ..., die zich door oneerlijk te werk te gaan voordoen als apostelen van Christus.’ Ze verdraaien het evangelie en misleiden anderen. Deze valse leraren maken deel uit van de bolwerken die Paulus probeert te ontmantelen. Hun misleidende argumenten en leringen zijn als fortent die de waarheid van Christus tegenwerken en mensen in geestelijke slavernij houden.

¹¹⁹ 2 Korintiërs 11:2-3

¹²⁰ 2 Korintiërs 11:15

¹²¹ 2 Korintiërs 11:14 – in 11:3 verwees hij al naar de misleiding van Eva door de slang

¹²² 2 Korintiërs 11:13

¹²³ 2 Korintiërs 11:21-30

¹²⁴ 2 Korintiërs 12:1-6

¹²⁵ 2 Korintiërs 12:7-10

¹²⁶ 2 Korintiërs 12:12

De uitdrukking voor de geestelijke wapens in 2 Korintiërs 10:4 benadrukt dat de kracht achter deze geestelijke wapens alleen van God komt en dat ze effectief zijn omdat ze in overeenstemming zijn met zijn goddelijke autoriteit en doel. Paulus' verwijzing naar de vernietiging van vijandelijke bolwerken slaat op het ontmantelen van de diepgewortelde argumenten, ideologieën en denkpatronen die Gods waarheid tegenwerken. In de context van zijn bediening houdt zo'n ontmanteling in dat hij valse apostelen en hun leringen die 'een andere Jezus' en 'een ander evangelie' verkondigen, confronteert.¹²⁷ Deze valse apostelen gebruiken manipulatie en bedrog om de ware boodschap van Christus te ondermijnen, en Paulus erkent dat dergelijke leugens geestelijke bolwerken creëren in de gedachten van gelovigen. De bolwerken zijn metaforisch en vertegenwoordigen denkpatronen en wereldbeelden die leiden tot geestelijke onderdrukking en die individuen in de greep houden van zonde en dwaling.

Deel 3: Toepassing

Bespreek onderstaande vragen met je groep en houd daarbij in gedachten wat we geleerd hebben van 2 Korintiërs 10-12.

1. Paulus noemt geven een 'genade'. Hoe verandert dit begrip onze kijk op vrijgevigheid?
2. Wat zijn enkele hedendaagse voorbeelden van 'een andere Jezus' of 'een ander evangelie' uit 2 Korintiërs 11:4? Hoe kunnen we herkennen wanneer iemand de waarheid verdraait?
3. In 2 Korintiërs 10:7, 10 beoordeelden de Korintiërs Paulus op zijn uiterlijk en zijn woorden. Waarom is het gevaarlijk om geestelijk gezag alleen te beoordelen op basis van charisma, uiterlijk of spreekvaardigheid?
4. Hoe ziet echt geestelijk gezag er volgens Paulus uit? Waarin verschilt het van wereldlijk leiderschap?
5. In 2 Korintiërs 10:3-5 spreekt Paulus over het afbreken van redeneringen en het gevangen nemen van gedachten. Hoe kunnen we vandaag de dag onze gedachten en overtuigingen actief beschermen tegen valse leerstellingen?
6. Waarom denk je dat Paulus ervoor koos om zijn lijden te benadrukken in plaats van zijn geestelijke ervaringen? Wat leert zijn beslissing ons over het beoordelen van leiders?
7. Waarom tolereren mensen soms valse leraren, of bewonderen ze die zelfs? Wat maakt valse leerstellingen zo aantrekkelijk?
8. Ben je ooit een 'valse leraar' of een misleidende leerstelling tegengekomen? Wat gebeurde er? Hoe heb je die herkend, en wat heb je van die ervaring geleerd?

¹²⁷ 2 Korintiërs 11:4

Werkwijzer kwartaal 3 2026

26 september

Les 13: Genade, liefde en verbondenheid

Deel 1: Overzicht

Kerntekst: 2 Korintiërs 13:14

Lezen: 2 Korintiërs 13:11-14.

Introductie

Stel je voor dat je op het vliegveld staat en afscheid neemt van een goede vriend of geliefde. Jullie hebben een waardevolle tijd samen doorgebracht – misschien hebben jullie zelfs samen een aantal uitdagingen overwonnen. Net als je vriend of geliefde door de veiligheidscontrole wil gaan, draait hij of zij zich om om iets te zeggen, misschien maar een paar woorden. Maar het is iets dat je je nog lang na het opstijgen van het vliegtuig zult herinneren.

Misschien was het:

'Zorg goed voor jezelf.'

'Blijf doen waar je van houdt.'

'Vergeet niet: ik geloof in je.'

Laatste woorden blijven hangen. Ze mogen dan kort zijn, maar ze dragen vaak de diepste emotie, de meest dringende herinnering of de kernboodschap die de spreker je wil meegeven.

De apostel Paulus sluit zijn brieven in het Nieuwe Testament vaak op vrijwel dezelfde manier af. Na hoofdstukken vol onderwijs, correctie, verdediging, bemoediging en leerstellingen, sluit Paulus niet zomaar terloops af. Zijn slotwoorden zijn weloverwogen en vaak beknopte uitingen van genade, liefde en gemeenschap – de kern van het evangelie en van de christelijke gemeenschap.

Paulus beëindigt zijn brieven niet zomaar; hij zegent, bevestigt en richt de aandacht van zijn lezers opnieuw op wat het belangrijkste is. Dus wanneer we de slotwoorden van Paulus' brieven bestuderen – met name 2 Korintiërs 13:11–13 – lezen we niet alleen beleefde afscheidswaarden. We horen de echo van Paulus' hartslag en, misschien nog wel belangrijker, de hartslag van God.

Thema

Deze week richten we ons op drie kernonderwerpen in 2 Korintiërs 13:11-13. Het zijn de afscheidswaarden van Paulus aan de gemeente in Korinthe:

1. *Het begint met genade.* Dit is ook wat Jezus ons schenkt.

2. *Liefde is een drijvende kracht.* Liefde is de natuur van God.

3. *Gemeenschap is het relationele gevolg.* Evenzo is gemeenschap ook het werk van de Geest, wat essentieel is voor een gezonde christelijke gemeenschap.

Deel 2: Commentaar

1. Achtergrond: De praktijk van het briefschrijven. In de tijd van het Nieuwe Testament was het schrijven van brieven een gangbare en onmisbare vorm van communicatie, vooral in de Grieks-

Romeinse wereld, waar figuren als filosofen, leraren en leiders vaak brieven verstuurd die een standaardopbouw hadden: aanhef, dankwoord, hoofdtekst en afsluiting. Paulus nam deze structuur over, maar vulde deze met een diepe theologische en pastorale betekenis. Meestal dicteerde hij zijn brieven aan een schrijver (amanuensis) en liet hij die brieven vervolgens bezorgen door vertrouwde boodschappers, zoals Timoteüs of Febe.

Paulus' begroetingen waren vaak een mix van Joodse en Griekse gebruiken ('genade en vrede'), en zijn afsluitingen waren meer dan alleen maar afscheid – ze weerspiegelden zijn zorg, zijn geestelijke prioriteiten en zijn relatie met de ontvangers. In 1 Korintiërs 16:19–24 eindigt Paulus met groeten van andere gemeenten, een persoonlijke handtekening om de brief te bekrachtigen, een strenge waarschuwing voor degenen die Christus niet liefhebben, en een oprechte zegen, waarin hij de nadruk legt op genade en zijn blijvende liefde voor de Korintiërs.

Daarentegen eindigt 2 Korintiërs 13:11–13 met zachtere aansporingen tot vreugde, eenheid en vrede, met als hoogtepunt een krachtige zegen van de drie-enige God: 'De genade van de Heer Jezus Christus, de liefde van God en de eenheid met de heilige Geest zij met u allen.' Deze afsluitingen tonen Paulus' unieke combinatie van leer en persoonlijke verbondenheid, waardoor de slotwoorden van zijn brieven blijvende geestelijke bemoedigingen worden, gericht op genade, liefde en gemeenschap.

2. Het begint met genade: In 2 Korintiërs 13:11-13 sluit Paulus zijn brief af met een krachtige en theologisch rijke zegen, waarbij hij sterk de nadruk legt op het thema van de genade. Hij begint de zegen met 'de genade van de Heer Jezus Christus,' waarmee hij de genade benadrukt als het fundamentele element van het christelijke leven. Deze genade, uitgedrukt door de zelfgave van Christus (zoals eerder gezien in 2 Korintiërs 8:9), maakt herstel, eenheid en vrede mogelijk binnen de onrustige kerk in Korinthe.

Paulus' beslissing om niet met een berisping maar met genade te eindigen, weerspiegelt zijn diepe pastorale hart en komt overeen met de manier waarop hij bijna al zijn brieven afsluit. Zo eindigen bijvoorbeeld de brieven aan de Romeinen, de Galaten en de Filippenzen allemaal met soortgelijke oproepen tot de ondersteunende aanwezigheid van de genade van Christus.¹²⁸ In 2 Korintiërs 13:11–13 leidt genade tot liefde (van God de Vader) en gemeenschap (door de heilige Geest) en vormt zo een structuur die de volledige reikwijdte van de goddelijke relatie omvat. Voor Paulus is genade niet louter een theologisch concept, maar de levende kracht die gelovigen met God en met elkaar verenigt. Daarom gebruikt de apostel het consequent als slotwoord in zijn brieven om de kerk eraan te herinneren dat het de genade is die de christelijke gemeenschap redt, ondersteunt en bekrachtigt.

3. Liefde is een drijvende kracht: Paulus besluit zijn brief met een oproep tot eenheid en vrede, wat uitmondt in een van de rijkste zegeningen in het Nieuwe Testament. Een centraal thema in deze passage is liefde, vooral als uitdrukking van Gods wezen. In 2 Korintiërs 13:13 plaatst Paulus 'de liefde van God' – als een essentieel onderdeel van de ervaring van God door de gelovige – naast genade en gemeenschap. Deze liefde is geen vaag sentiment, maar de essentie van wie God is – de Bron van zowel verlossing als het leven van de christelijke gemeenschap. Deze liefde vormt de basis voor de aansporingen in 2 Korintiërs 13:11, waarin gelovigen worden aangemoedigd te streven naar herstel, elkaar te troosten, eensgezind te zijn en in vrede te leven. Deze opdrachten aan de gemeenteleden zijn alleen mogelijk wanneer zij eerst geworteld zijn in de zelfopofferende, verzoenende liefde die van God komt.

Paulus benadrukt dit thema van verzoening consequent aan het einde van zijn brieven. In Romeinen 15:30 roept hij de gemeente op om door 'de liefde van de Geest' samen te strijden in gebed, waarmee hij laat zien dat liefde de drijvende kracht is, zelfs in geestelijk werk.

¹²⁸ Romeinen 16:20; Galaten 6:18; Filippenzen 4:23

In Efeziërs 6:23-24 besluit Paulus met: ‘Vrede zij met de broeders en zusters, en liefde en geloof, van God, de Vader, en van de Heer Jezus Christus. Genade zij met allen die onze Heer Jezus Christus liefhebben, in onvergankelijkheid.’ Hier is liefde zowel goddelijk van oorsprong als menselijk in antwoord – een weerspiegeling van Gods eigen liefde voor de gelovige. Evenzo bidt Paulus in 1 Tessalonicenzen 3:12: ‘Moge de Heer uw liefde voor elkaar en ieder ander groter maken, zodat uw liefde even overvloedig wordt als onze liefde voor u.’ Daarmee verbindt hij opnieuw liefde met zowel Gods werk als het getuigenis van de kerk.

In 2 Korintiërs 13 sluit Paulus dus niet alleen af – hij vat het evangelie samen. De ‘liefde van God’ is de bron van de ‘genade van Christus’ en van de ‘gemeenschap van de Geest’. Alleen in deze brief gebruikt Paulus de formule van de Drie-in-Eén Godheid ‘in de epiloog om de onderscheidende rollen van de Godheid in het werk van de verlossing te benadrukken.’¹²⁹ Liefde is het initiërende attribuut van God dat in genade uitreikt en gelovigen in gemeenschap verbindt. Door zijn brief met deze drievoudige zegen te eindigen, herinnert Paulus de Korintiërs – een verdeelde en onrustige gemeente – eraan dat alleen een diepe ervaring van Gods liefde hun eenheid kan herstellen, hun vrede kan bewaren en hun gemeenschap kan versterken.

4. Gemeenschap is het relationele gevolg: Het thema van gemeenschap wordt benadrukt in 2 Korintiërs 13:13 als een relationeel resultaat van het werk van de heilige Geest. In deze passage verwijst 'gemeenschap' (*koinōnia*) naar gedeelde deelname, een diepe relationele band die niet alleen bestaat tussen gelovigen en de Geest, maar ook tussen gelovigen onderling, vanwege de verbindende aanwezigheid van de Geest. Deze afsluitende zegen vat de kern van de christelijke gemeenschap samen: de Geest is degene die de eenheid en relationele diepte binnen de kerk schept en in stand houdt. De Korintische gemeenschap, die voorheen gekenmerkt werd door verdeeldheid en rivaliteit, wordt nu aangespoord om verzoening en harmonie te ervaren door de gemeenschap die door de Geest wordt voortgebracht.

Paulus verwijst ook op andere plaatsen naar dit thema van door de Geest bekrachtigde eenheid. In Filippenzen 2:1-2 moedigt hij zijn lezers aan: ‘Nu u door Christus zozeer bemoedigd wordt en liefdevol getroost, nu er onder u zo’n grote verbondenheid met de Geest is, zoveel hartelijk medeleven, maak mij dan volmaakt gelukkig door eensgezind te zijn, één in liefde, één in streven, één van geest.’ Evenzo bidt Paulus in Romeinen 15:5-6: ‘Moge God, die ons doet volharden en ons troost geeft, u de eensgezindheid geven die Christus Jezus van ons vraagt. Dan zult u eendrachtig en eenstemmig lof brengen aan de God en Vader van onze Heer Jezus Christus.’ Harmonie is een relationeel resultaat van Gods Geest, die wederzijdse liefde en aanbidding bevordert.

In Galaten 5:22-26 beschrijft Paulus de vrucht van de Geest als liefde, vrede en zachtmoedigheid – allemaal relationele eigenschappen die essentieel zijn voor het gemeenschapsleven. In 2 Korintiërs 13:13 geeft Paulus dus niet zomaar een algemene of zelfs gebruikelijke afscheidszegen; Hij schetst een visie op wat de Geest mogelijk maakt: een verzoende, genadevolle, liefdevolle gemeenschap, verbonden door goddelijke gemeenschap. ‘Genade, liefde en gemeenschap zijn niet aangeboren voor de mens, maar ze stromen als goddelijke gaven vanuit de leden van de Godheid naar de kerk. Dit waren de gaven die de kerk in Korinthe konden genezen en die haar zouden voorbereiden op de verwezenlijking van de christelijke hoop bij de wederkomst van de Heer.’¹³⁰

Deel 3: Toepassing

¹²⁹ “2 Corinthians” in *Andrews Bible Commentary*, red. Ángel Manuel Rodríguez et al. (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2022), blz. 1685

¹³⁰ “2 Corinthians” in *Andrews Bible Commentary*, blz. 1685.

Bespreek onderstaande vragen met je groep in het licht van 2 Korintiërs 13:11-13:

1. In 2 Korintiërs 13:11 zegt Paulus: 'Leef in vrede met elkaar.' Waarom neemt Paulus dit doel volgens jou op als laatste aansporing? Hoe in vrede leven eruit kunnen zien in je eigen relaties of kerkgemeenschap?
2. Hoe is het mogelijk om 'eensgezind te zijn' (1 Korintiërs 1:10) en 'in vrede te leven' (Romeinen 12:18) in een kerk (zoals de kerk in Korinthe) waar zoveel conflicten waren (zie 1 Kor. 1:10-13)?
3. Welke rol speelt nederigheid bij het bevorderen van eenheid?
4. In 2 Korintiërs 13:12 wordt gelovigen opgedragen elkaar te 'groeten met een heilige kus.' Wat zou vandaag de dag een cultureel gepaste manier zijn om dit soort geestelijke genegenheid en eenheid uit te drukken?
5. Op welke manieren heb je recentelijk de genade van Christus ontvangen, en hoe kan jouw ervaring van invloed zijn op de manier waarop je reageert op moeilijke mensen of situaties?
6. Zijn er relaties in je geloofsgemeenschap die genezing of versterking nodig hebben? Zo ja, welke zijn dat? En nog belangrijker: welke stappen kun je zetten om dat te bewerkstelligen?
7. Paulus sluit zijn brief af met vreugde, troost en vrede. Welke van deze goddelijke gaven heb je op dit moment het meest nodig, en hoe kun je die zoeken in Gods aanwezigheid?